

Naujienų Antroji Dalis

NR. 405

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

PETRAS DULAKIS

VINCAS KUDIRKA TEBĖRA GYVAS

Tai ne meilė, tai meilės liga, tai meilės fetišizmas. Jaunikaitis, išvydęs keletą merginų, arba mergina — keletą jaunių, jau taria sau: „tas“ arba „ta“ man patinka, ir širdis užtvinksi meilės tvinksėjimu, kartais ilgam laikui. Iš to matyti, kad pirmasis meilės padilginimas, paprastai sakant, yra tai, kas „gardu akims“: gražus veidas, dailus sudėjimas ir t.t., vienu žodžiu, skaistumas. Į „skaistumą“ žiūri ir „kiti“ sutvėrimai. Kad merginos neužpyktų dėl kitų sutvėrimų su jų skaistumu, sudėsiu eilutes:

Nedaug moteriškai skaistumas priduoja,

Jeigu tik kvaila ji ir dvasią tur juodą.

Taigi, žmogus vienu tik skaistumu neapsisprendžia. Žmogus, kaip sutvėrimų „žiedas“, apdovanotas protu, turįs išmintį ir visuomeninį bendravimą, kaip „praktiškas“ sutvėrimas, gerai žino, kad, suėjęs į porą, vienas tik „skaistumas“ ne visada yra pamatu gražaus susigyvenimo. Labai svarbu ne tik kad „gardu akims“, bet dar — kas „smagu dvasiai“, t.y. bė skaistumo, ieško dar „išminties ir gero būdo“. Esiybė neskaisti, bet išmintinga ir gero būdo gali kartais daug greičiau pritraukti prie savęs širdį ir prisirišimą, ne kaip vien tik skaisti esiybė.

Dėl pažinimo „skaistumo“, o ypač „išminties ir gero būdo“, kaip „traukučio“ žadintojų, o toliau — suartėjimo, reikia, idant abiejų lyčių jaunuomenė dažnai matytųsi, gerai pasižinti.

Kitos bendruomenės turi įvairių parengimų, kur pavidale susirinkimų, pramogų slepiasi gilesnis siekimas — suvedimas ir supažindinimas jaunuomenės.

Mūsų bendruomenė tokių parengimų, suvedančių lietuvių ir lietuvaite (kalbu apie intelligentus) visai neturi. Jeigu mūsų jaunuomenė priversta lankyti visokius tokius susirinkimus, tai vis lanko svetimus, kur lietuvis su lietuvaite niekad nesusėina. Todėl nenuostabu, kad greičiau pažįsta svetimtautį ar svetimtautę ir dingsta dėl Lietuvos arba visai arba pusiau. Meilė be vadelių, kur protas išjungtas, nebegirdi: Atmink lietuvišką šeimą (108-110 psl.)!

Satyros pobūdis

Labai nusistebėjau, išvydęs atsiųstą man spaudos dalyką, kuris vadinamas taip: TETUTĖ, SATYRISKAS LAIŠKELIS. Jo tvarkytojas Kr. Funkat.

Žinoma, kad silpnų peiktinų pusių pajuokimu greičiau galima pataisyti ne kaip pamokslu. Todėl satyriškas laiškelis galėtų turėti vertės ir mūsų bendruomenė, jeigu jis tikrai būtų satyriškas.

Tiktai, idant pajuokimas užsitarnautų sau vardą satyros, turi būti išmintingas: turi pasiekti silpną žmogystos pusę, tik neužgauti ir nenuskriausti pačios žmogystos.

Satyros pirštas turi būti atkreiptas į pajuokiamą piktybę, o ne į tą ar kitą žmogų. Per satyrą žmogus turi matyti savo silpnę iš tolo, bet niekad neturi matyti atkreiptų į save žmonių akių ir girdėti linksmos minios pasityčiojimų, kad nurodyta jai auka, ant kurios sprando gali sukrauti *tokias pas savo išjuokiamas* silpnę. Taigi parašyti satyrą kur kas sunkiau, ne kaip sustatyti puikiausią pamokslą. Prie satyros reikia ir mokslo ir išminties, o takto kur kas daugiau, ne kaip prie kitų rašymo dalykų.

Neapsakomai reikia stebėtis, kur „Tetutė“ gavo tiek drąsos, pasisavindama sau vardą satyriško laiškelio. Nei jo turinys nei forma su satyra tikrąja prasme visai nesigiminiuoja. Tokių dalykų nieks prie satyros nepriskirs. Pavyzdžiui:

„Kunigas Dr. Juodišius ieško dviejų arba trijų viežlybų gspadinių, nes tame tarpe savąją išleido už vyro“. Arba:

„Kurie nori užsiimti parašyti velnių istoriją ir nežino visų velnių vardų, tesikreipia į Kalvariją ant pono dzekono Zaliaucko pamokslu ir ten jie patirs gana dimnių velnių vardų“.

Didžiausia čia satyra tai pavadinimas „Tetutės“ *satyrišku* laiškeliu (t.p. 151-152 psl.).

Apie numirėlius

De mortuis aut bene, aut nihil — sako priežodis. Kad žmonės suprastų tą priežodį taip, jog tik tada reikia rašyti apie numirėlius, kada galima pasakyti apie jį *bene* (gerai), o apie tokius numirėlius, kurie neverti *bene*, rašytų *nihil*, t.y. nutylėtų, tai nebūtų pakilęs triukšmas dėl mirusio šunskų klebono.

Pasirodo, kad su tuo priežodžiu einasi kitaip. Ar numirėlius žmogus su tikrais nuopelnais, ar visai be jokių nuopelnų, ar palikęs garbę, ar biaučių atminimą — vis vien bus parašyta *bene*. Žiūrėk, nekrologe velionis iš skriaudiko tampa geradariu, iš nedorėlio sektinu pavyzdžiu, iš tinginio pirmiausių darbininku, iš bendruomenės peniukšlio pasiaukojusiu žmogum, iš būtybės su žemiausiais instinktais prakilniausių jausmų indu ir t.t.

Įprotis būtinai rašyti apie visus numirėlius ir vien tik *bene* stačiai atrodo užsispyrimu tyčiotis iš teisybės, noru prislėgti logiką, polinkiu atbukinti kritikos pajautimą, neleidžiantį atskirti gero nuo pikto. Prie to pripratome ir mes ir ne tik tai šaltomis akimis žiūrime, lyg būtų nei kam ko — dėl trempiamos neteisybės pasisako, savo protestą pareiškia. Rodosi džiaugtis reiktų, kad atsiranda tarp mūsų žmonių su neatbūkusiais teisybės dalykuose jausmais.

Jeigu norime pakelti ir sustiprinti bendruomenę, apsaugoti ją nuo dorinio sutrandėjimo, tai visi jos nariai turime apsiminti nepraleisti pikto, kur tik jį pastebėtume, neslėpdami jo ir neduodami įsišaknyti jam. Taisykime vieni kitus, tik be piktumo, be kerštų, be paniekinimų, nepaisydami kokių ten fiktyvių privilegijų.

Teisybė tai Sizio darbas, tur būt negreit dar imsime jo. Šiuo metu matyti daugumai mūsų labai smagu, tinginį variant, pelyti sugedusio kiaušinio lukšte (t.p. 238-242 psl.).

(Bus daugiau)

SONĖ TOMARIENĖ

MEŠKOS IR MES

6

Be baimės

Kai baisusis nakties staigikas pasirodė besas nekaltas motinos paliktas meškutis, su šituo atradimu išgaravo ir mūsų baimė meškomis. Tada gerai pasijuokėme iš savęs, o juokas yra stipriausias baimės naikintojas.

Kitą naktį po meškučio staigiko nakties turėjome — meškų cirką. O buvo taip.

Po vakariinės priguliu palapinė pasilsėti, nes jaučiausi pavargusi po ilgos iškylos į kalnus. Snausdama girdžiu, kad aplinkui laužai spragsi, žmonės kalbasi, juokauja. H. nuėjo pas kaimynus, kurie gyveno už rąsto. Rąstais buvo atskirtos stovyklautojams vietos. Skiriantieji mūsų stovyklavietę nuo kaimynų rąstai buvo tokie stori, kad kažin kas buvo išpiovęs juose net laiptukus iš vienos į kitą pusę perlipti. Kaimynai T. buvo vieni mūsų geriausiųjų draugų, su kuriais turėjome viso mūsų bičiulystę — o tai, parko laiku skaičiuojant, yra labai ilgai.

H. nusinešė savo užrašus ir skaitė balsu eilėraščius apie Sekvojos parką, kuriame stovyklavome. Tuo tarpu aukštai kalne žmonės pradėjo vaikyti mešką, per daug arti prie jų atsilinkusią. Vaikoma meška pasileido pakalnėn ir nudrumbėjo tiesiai prie stalo, kur H. su kaimynais sėdėjo.

— Atsiprašau! — H. pertraukė eilėraščių pusėje eilutės. Atsikėlęs suplojo delnais: vienas du! — meška drykt! peršoko storąjį rąstą ir atsідūrė šalia palapinės, kur gulėjau.

Pliaukšt! pliaukšt pliaukštelėjo vėl rankomis H. Strykt! vėl meška peršoko per kitą rąstą užpakalį mūsų palapinės ir nudrimbsėjo į tamsumą.

H. sugrįžo prie stalo ir vėl skaito.

Kur buvusi, kur nebuvo, atstyrina kita meška pas aukštutinius kaimynus. Jie ir ją pabaido, o ji vėl dybt, dybt! pakalnėn ir vėl prie H. stalo. Mat, ten buvo tokia patogi nuožulnėlė.

— Atsiprašau! — H. pašokęs vėl pliaukšt! pliaukšt! Meška vėl strykt! per rąstą ir vėl nutūpė šalia mano palapinės.

— Ne, ne! — sako H. — Prie mano palapinės netupėk. Eik sau toliau, gerbiamoji! — Pliaukšt! pliaukšt!

Meška drykt! ir vėl nušlamėjo į tamsumą paskui pirmąją. Kaimynai juokiasi, klega, rankomis pliaukškina. Patiko cirkas.

— Kaimynai, bičiuliai! — riktėlėjo H. kalniškiams stovyklautojams. — Būkite geri, daugiau meškų pas mus nebevarinėkite!

Išgirdusi tuos juokus ir pliaukškinimus, nebeiškentėjau ir iškišau galvą iš palapinės

(Tęsinys 2-me pusl.)

— Koks čia triukšmas? Kas atsitiko?

Kai sužinojau, kas atsitiko, labai gailėjausi, kad tokį įdomų cirką prasnaužiau.

Kitą dieną, 1956, jau be jokios baimės važiuojame antrą kartą į pagarsėjusią meškų karalią — Geltonojo Akmens parką, kur išbuvome visus du mėnesius, suvaikščiojome 500 mylių, susitikome gal tokį pat ir meškų skaičių.

Dar iš Gardiner miestuko bevažiuodami į parką, susipažinome vieną parko girininkę, botanikę Miss E. Kitą dieną ji prižadėjo mums parodyti retai kieno lankomus šaltinius, kur viename suakmenėjęs stirniukas, o kitame nuo dujų nugaišę paukščiai.

Apžiūrėjome vargšą stirniuką. Prie paukščių negalėjome prieiti, nes šaltinis buvo ištvinęs, ola apsemta, tik gilumoje mėlynavo kažin kokios plunksnos. Pareidami susėdome ant rasto pasilsėti. Miss E. rodė gėles, mokė mus jų vardų, pasakojo visokias parko istorijas. Aš pakėliau akis ir pro jos petį pamaciau per mišką mūsų link ateinančią vidutinio didumo rudą mešką. Pamatė mešką ir H. Miss E. pastebėjusi, kad mudu jos nelabai beklausome, irgi žvilgtėrėjo į tą pusę.

Vargšė Miss E. išbalo, sustingo, o iš rankos iškrito kažin koks akmenėlis, apie kurį kalbėjo. Staiga pašoko ir sušnibždėjo:

— Ji eina mūsų pusėn! Mes geriau eikime į kalną! Kaip manote?

— Sėdėkime kaip sėdėję, Miss E., — vyriškai užtikrino H. — Jeigu ji bandys prie mūsų eiti, aš ją tuojau nubaidysiu!

Miss E. paklusniai užsilenkė už saugios H. nugaros ir nusišypsojo:

— Vis dėlto gerai, kai vyras kartu.

Tuo tarpu meška, pamačiusi mus, abejodama priejo kelis žingsnius artyn, bet vos tik H. sujudėjo, ji pasisuko ir nuėjo taku į stovyklą.

Miss E. prisipažino su meškomis mažai reikalų teturėjusi, nors ir penkerius metus girininkė ištarnavusi. Ji, kaip botanikė, tik gėlelėmis, krūmeliais tesirūpinanti. Mes manėme, tik jai to nesakėme, kad būdama girininkė, turėtų daugiau ir po miškus, po stovyklas pavaikščioti, meškas pažinti. Miss E. prisipažino, kad stovyklaujanti tik viešbučiuose.

Vienintelė girininkė, Miss E., buvo kiek bailoka. Kiti mūsų sutiktieji girininkai nei trupučio jokių meškų nesibijojo. Kai kartą viena meška dienos metu pradėjo įkyrėti stovyklautojams, ejęs pro šalį girininkas pasiėmė nuo žemės šaką ir su ta šaka ėmė varyti mešką, lyg kokią karvę, nuo stovyklos į mišką. Meška niurnėjo, žvalgėsi į stalus, kur žmonės valgė, bet šakos į paslėpsnės bakštoma, norom nenorom turėjo paklusti vyriausybei ir bėgti į krūmus.

Kitą kartą, tik pamačiusi iš tolo girininko uniformą, meška pati suko į krūmus. Nugarbė miško karalienei šaka bakštinaimai būti.

Kartą stovyklavome ne palapinėje, bet pasisamde drobinį namuką Vakarinio Nykščio (West Thumb) stovykloje, prie Geltonojo Akmens ežero. Vakarieniaudami išgirdome bilst! barkšt! tarkšt! atvažiuoja automobilis, prisikabinęs keistą priekabą: kubilą ne kubilą, dėžę ne dėžę — kažin kokią didelį gramozdą. Sustojo antroje pusėje kelio nuo mūsų rūmų.

Nutraukėme pasižiūrėti. Iš automobilio išsoko mūsų pažįstami girininkai. Didysis kubilas pasirodė besas meškų spastai. Yra tai labai didelio kubilą pavidalo skylėtas geležinis narvas ant ratų. Viena gale iš vidaus pakabinas lašinių gabalas, o prie jų prietaisas durims uždaryti. Meška, užuodusi lašinius, įlenda į kubilą, o kai patampo lašinius, iškeltosios durys nusišildžia — ir smalsuolė sugauta.

Gauda meškas tik tada, kai jos pasidaro per didelės įkyruolės, per dažnai lankosi po stovyklas. O kartais ir visai nekaltoš meškelės nukencia, kai kokia isterikė moterėlė pamačiusi nusigąsta ir girininkams ramybės neduoda, kad būtinai sugautų, ir tiek. Didelio teismo meškomis girininkai nedaro. Jei stovyklautojas tvirtina, kad ji nedorėlė, vagilė, pikta, — to žodžio pakanka. Meškai pasiteisinti neduodama. Statomi spąstai. Jei meška yra labai įkyri, ji į juos ir įklius. Kartais pasitaiko, kad tikroji kaltininkė nenukenčia, o įkliūva koks smalsuolis meškinėlis, dar ne daug tenusidėjęs. Bet pasauly teisybės nėra. Nėra jos ir meškomis. Stovyklautojai čia pónai. Girininkai tik jų klauso.

Taigi, pastatė girininkai tuos spąstus ir prigrasino mus, kad, gink Dieve, jokių būdu artyn neitumėm ir kitus perspėtumėm, nežiūrint kaip baisiai meška kauktų, kaip be galo įdomu būtų sugautosios pasižiūrėti.

Ir ramiausia meška spąstuose įdūksta. Užspęsta ji visai galva pameta ir pro spąstų plyšius grobsto ir drasko ką pasiekdama, — aiškino girininkai.

— Neisime, neisime, — pasižadėjome.

Dvi ar tris dienas spąstai stovėjo tušti, bet vieną rytą paž-

dino mus baisus meškos staugimas. Kažin kas pranešė girininkams, ir jie tuojau atbirzgė automobiliu. Čia ir ištiko nelaimė. Vienas iš tų girininkų, jau senas žmogus, rodos, labai prityręs su meškomis, rodos, gerai žinąs kas darytina ir kas ne, vis dėlto tą rytą, gal apsimiegojęs, buvo truputį neatsargus. Mažo trupučio tereikėjo. Tik vieną žingsnį pažengė arčiau narvo pasižiūrėti, kaip jis vėliau sakė, meškos, kuri — gudruolė — tupėjo tykliai, lyg snausdama. Vos jis žengė tą neatsargų žingsnį, aštrianagė letena žaibo greitumu kyšt! pro geležis — ir nudrėskė jam visą veidą ir dalį krūtinės. Ir nuvežė prityrusį girininką į ligoninę, ir paguldė šalia kitų neatsargių meškų aukų. Kiti girininkai negalėjo atsistebėti, galvomis kraipė, dūsavo. Gailėjomės ir mes. Su meškomis atsarga niekados gėdos nepadarys.

O ką padarė su ta nedorėle meška? Sušaudė? — Ne. Numetė nuo kalno, kad užsimuštų? — Ne. Kokį jai teismą padarė? — Tokį pat, kokį ir kitoms, spąstais sugautoms meškomis: nuvežė toli į kalnus ir paleido, kad į stovyklą nebepareitų, kad kalnuose elgetos gyvenimą užmirštų, vėl sulaukinėtų ir vėl būtų padori, baili, laukinė meška. Taip sakant, nedorėlė meška nebaudžiama, nei kalėjiman sodinama, bet atitraukiama nuo pagundų, kurios jos būdą gadina. Gal būtų gerai, kad ir nusikaltusiems žmonėms toks pat būdas būtų taikomas.

Kitą atsitikimą pasakojo girininkai; mes patys savo akimis nematėme.

Sustojo žmonės pakelėje, pamatę mešką, nusifotografuoti su ja. Vienas jaunas „drąsuolis“ panorėjo būti didvyriu. Pameš šokolado gabaliuką parodė meškai. Ta ir priejo. Kai meška siekė šokolado, jis ranką atitraukė. Aplinkui žmonės foto aparatais spragsi, fotografuoja didvyrį. Jis, šalin žingsnį atšokęs, vėl viena ranką moja meškai šokoladu, o kita fotografuojantiems. Meška vėl siekia šokolado, mūsų didvyris vėl įamžinamas. Bet trečias kartas, kaip patarlė sako, nemeluos. Tiesia jis šokoladą ir trečią kartą. Meška siekia — jis atsitraukia. Bet meška, nors ir gramozdas pažiūrėti, iš tikrųjų yra labai vikrus žvėris. Kai vaikinai atitraukė ranką, ji išsitempė visu ūgiu, ištiesė savo netrumpą leteną ir užkabinusi nagais drykst! nuplėšė pusę veido ir išakėjo visą krūtinę. Apie marškinčius ką ir bekalbėti — liko tik kruvini driskalai.

Didvyris pagulėjo ligoninėje gana ilgai, nes žaizdos užsikrėtė — meška panagių nevalo, o po supuvusias atmatas šnerkščiasi. Buvo tai prieš penicilino laikus.

Drąsuolis norėjo parką į teismą duoti, bet atkalbėjo jį jo paties advokatas, pamatęs fotografijas. Meška buvo visiškai išteisinta. O didvyris nusidėjo net dvigubai: šėrė mešką, kai tai draudžiama, ir erzino laukinį žvėrį, nepaisydamas atsargumo.

Kitą kartą keli vaikėzai, laidė akmenimis ramiai sau pamiške bekiūtinančią meškelę. Nors kelis kartus dunkstelėjo akmenimis jai į šoną, bet ji kantriai iškentėjo, nelindo keršyti, nepuolė, net nei nesuurzgė, tik kantriai ėjo sau savo keliu. Vaikus sugėdinome, kad taikų miško gyventoją užkabinėja. Vaikai, kaip vaikai — negalvoja. Jiems kad tik svaitytis akmenimis į bet ką judantį.

Ta vaikų užkabinėjama meška man priminė labai neįtikėtiną elgesį dviejų meškų, aprašytų Biblijoje (II Karalių knyga, 2:23). Pranašas Elizejus prakeikia Betelio miesto vaikus, kurie paskui jį bėgdami šūkavo: „Plikagalvi, plikagalvi!“ Iš girios išbėga dvi meškos ir sudrasko 42 vaikus. Argi? Tie vaikai juk turėjo geras kakarines. Jei savo šūkavimais tiek įsiutino pranašą, galėjo išgąsdinti ir tas meškas. Turėdami sveikas rankas ir kojas, galėjo bėgti, lipti į medžius, šauktis pagalbos. Nei iš šio, nei iš to, be jokios priežasties, meška nepuola žmonių, nei vaikų, nors ir baisiai išdykusių. Nebent tas negailestingasis pranašas savo stebuklais būtų pirma sustabinęs tuos vaikus į stabus, kad jie nepakrutėtų, nebent iš girios išbėgo ne tikros meškos, bet meškomis pasivertę velniai — tada, žinoma, turime tokiems stebuklams tikėti. Bet apie tai smulkiau Biblija neaiškina.

Kaip ten bebūtų, tas pasibaisėtinais žiaurus stebuklas rodo pranašą buvusį velniškai piktą ir kerštingą. O gal tais senaisiais laikais neatrodė žiauru už vieną, nors ir labai nemandų, bet vis tiek teisingą, žodį, smerkti baisiai mirčiai 42 mažus vaikus? Gal būtų, ir tėvai, pamatę savo vaikų suplėšytus ir kruvinus sąnarius, ištaškytus laukuose, gal būtų, ir jie tik nusišypsojo ir pasakė: „Taip jums ir gerai. Dabar žinosite, kad reikia vyresniusius gerbti“.

Tūkstančius metų tas stebuklas buvo pasakojamas vaikams, nei vienu žodžiu nepasigailint mažųjų išdykėlių, nei jų tėvų ir motinų, o giriant pikėturną pranašą ir jo velniškąsias meškas. Ir man mažai tas stebuklas buvo įvareš didelio pasibaisėjimo meškomis. Naktį bijodavau įeiti į tamsų kambarį, pereiti neapšviestą koridorių — vis vaidenosi, kad tamsiame kampe kiūti baisi meška, kuri bet kada šoks ant pečių ir sudraskys.

Tos baimės išsigydyti tesugebėjau tik bevažinėdama po Amerikos parkus, iš arti pamačiusi ir pažinusi šimtus meškų, kurių nei viena neturėjo tų pranašo Elizejaus meškų velniškųjų ypatybių.

(Bus daugiau)

ŠYPSENOS

Juodymės betruksta

Onytė nusidaužė pirštą ir jai nuėjo nagas. Ilgai truko, kol naujas užaugo. Sykį vienas artimas pastebėjęs sušuko: "Žiūrėk, tavo nagas jau užaugo!" — Taip, aš tai pati žinau", atsakė Onutė. — "Betruksta tik juodymės".

Dvyniai

Motina atsivedė į krautuvę savo dvynius sūnukus ir nupirko jiems švarkelius. Aprenkęs vaikus pardavėjas pasiūlė vesti prie veidrodžio. "O, ne, nereikia", pasakė motina. "Jie niekuomet į veidrodį nežiūri — jie pasižiūri į vienas kitą".

Pasiruošimas

Tėvas, palydėdamas sūnų egzamenams: "Na, sūnau, tikiau, esi gerai pasiruošęs?"

Sūnus studentas: "Taip, pasiruošęs blogiausiam".

Atsarga gėdos nedaro

I kaimynas: "Beveik neįmanoma įkalti vinį, plaktuku nenusimušus piršto".

II kaimynas: "Man dar niekuomet nepasitaikė. Aš visuomet pašaukiu žmoną vinį palaikyti".

* * *

"O lašuką kartais išgerti mėgsti?" šypsodamasi klausia ponas savo naujosios šeimininkės.

"Kodėl ne, kartais", atsako ši, šypsodamasi.

— Tuomet aš verčiau spintos raktelį laikysiu su savim.

Vyrai nepastovūs

"Ar tavasis (vyras) nepasikeitė?"

"Oi, ir kaip pasikeitė... Pirmąs po apsivedimo metais jis man kalbėjo apie savo širdį, dabar tik apie savo kepenas".

Tepasikaria...

Pavasario saulei pradėjus šildyti, ir Bumskis su pačia išėjo į parką oro atsigerti. Kitapus krūmelio atsisėdo jauna porėlė, ir kai nepradės vaikinas merginos rankos prašyti. "Ve, Jonai, nepatogu mums klausytis, reikia duoti ženklą, kad viską girdime. Sukosėk!"

"Tepasikarie! O man kas sukosėjo?" atsakė Bumskis.

Metas ištektėti

Viena jauna moteris paklausė Voltaire, kokio amžiaus vyrai yra geriausi vedyboms.

"Mano gerbiamoji", atsakė Voltaire, "netekė už vyro jaunesnio, kaip 40 metų. Iki tol vyrai tebėra perjauni suprasti šeimyninio gyvenimo vertybę. Taip pat netekė už vyro senesnio, kaip 40 metų amžiaus, nes jie nebetinka perauklėjami".

Gėlių mėgėja

Viena poniutė gavo dovanų iš Texas atvežtą kaktusą. "Kaip tamsta išmokai jį prižiūrėti?" klausia kaimynė.

"Mat, mes išsirašėme iš Texas laikraštį ir sekame kuomet ten lyja. Tuomet mes kaktusą palaistome".

3 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MARCH 15, 1958

Logika

"Samai, tu šiandien labai pavėlavai į darbą", nepatenkintas pastebi bosas.

"Ja, masa", prisipažįsta juodukas, "šį ryt, kai anksti atsikėlęs pasižiūrėjau į veidrodį ir savęs nemačiau, pamaniau, kad esu išėjęs į darbą. Tik vėliau, kai įdieniojo, pamačiau, kad veidrodžio stiklas iškritęs".

Tikroji meilė

Teisėjas: "Negirdėtas brutalumas! Šitaip sumušti savo nuotaką. Kaltinamasis, už tai aš baudžiu tave šimto dolerių pabauda".

"Už mano nuotaką jokia vyno bonką atnešti. Paskutini

bausmė nesunki, pone teisėjau".

Ką Lysenko pasakytų?

Pranas ir Jonas sėdi tavernoje. Jonas, alaus išgėręs pradeda filosofuoti. "Pasakyk, ar ir tu esi tos nuomonės, kad žmogus yra savo aplinkybių auka?" jis klausia.

Pranas: "Ne visuomet, ne visuomet, Jonai. Aš pažinojau žmogų, kurs 12 metų išvežiojo pieną, o mirė nuo apsinuodijimo alkoholiu".

Nusivylimas

Kiekvieną sykį svečiams atvykus ponas Krukas pasiūsdavo savo 8 metų sūnų į rūšį

kartą Petriukas parėjo tuščiomis rankomis ir nusiminęs. "Kur vynas?" klausia ponas Krukas.

Petriukas pusbalsiu: "Tėte, kaimynai tą skylę užtaisė".

GRADINSKAS

Radijai, Fonografai, TV, Hi Fi
NUOLAIDA LIG 1/3
vokiškiems aparatams • Vietiniai
Hi Fi stereo garso rekorderiai.
DUODAM ISSIMOKETINAI.
PRIIMAM SENUS • TAISOM
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRONTIER 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS.
KURIE GARSINASI
"NAUJENOS"

POLAROID'S

10TH Anniversary Sale!

BUY NOW-

Save \$28.82

FREE!

6 months' film supply
(8 Rolls)

FREE!

Bounce flash bracket

FREE!

8 Big 5 x 7 Enlargements

FREE!

2 picture
albums

FREE!

25 Postcarders
(Turns a picture
into a postcard)

"Finished
Pictures in
60 seconds"

all FREE

with NEW
MODEL 800
POLAROID®
Land Camera Kit

Similar free gifts
available with other kits

Now's the time to buy that camera you've been thinking about. We mean the Polaroid Land Camera . . . the only camera in the world that gives you a beautiful finished picture in just 60 seconds. And right now, during Polaroid's 10th Anniversary Celebration, you can get gifts worth \$28.82 when you buy a Model 800 Kit.

LEO BERMAN FURNITURE AND APPLIANCE STORES

1638 W. 63rd Street

(One block West of Ashland on 63rd St.)

3422 Michigan Ave.
Phones: Waterfall 8-8400

HEmlock 4-6800

East Chicago, Ind.
East Chicago 5611

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Nuo Archimedo iki sputniko

Aleksandras Zujus, Chicago.

Matematikas Aleksandras Zujus šį nepaprastai įdomų straipsnį išspausdino paskutiniame "Technikos žodžio" numeryje. Jis įdomus technikams, bet manome, kad jis yra įdomus ir įkandamas ir platesniems Amerikos lietuvių sluoksniams, todėl, autoriui sutikus, jį perspausdiname.

Sekdami gamtos mokslų ir matematikos raidą, mes pastebime vieną būdingą besikartojantį reiškinį, lyg ir lenktynes tarp grynosios matematikos ir gamtos dėsnių pažinimo. Tos lenktynės nepasibaigė ir niekad nepasibaigs: čia laimi matematika, čia — vėl gamtos mokslai. Negali būti abejonės, kad gamtos mokslų pažanga skatino matematikos pažangą, bet būtų klaidinga manyti, jog abipusis vystymasis vyko lygiagrečiai. Pailiustruosiu pavyzdžiais.

Kai Archimedas prieš 23 šimtmečius paskelbė svirties dėsnį, tai jo turėtas matematinis instrumentas buvo jau pakankamai tobulas minėtam dėsniui išreikšti matematine forma. Vadinas, svirties dėsnio atradimas negalėjo iš esmės turėti įtakos į ano meto matematikos pažangą.

Kas kita Keplerio (17-tojo šimtmečio pradžioje) dėsniai. Tiesa, jų išreiškimas matematine kalba buvo taip pat pakankamai paprastas, bet buvo intuityviai spėjama, kad tie dėsniai yra subordinuoti kažkokiam bendresniam, dar nežinomam dėsniui, kuriam išreikšti formule gal jau būtų neužtekę anuometinių matematikos žinių.

Newtono rastas visuotinės traukos dėsnis atskleidė paslaptį, gaubiančią Keplerio dėsnius. Nors vis dar galima buvo išsiversti su ano meto matematikos žiniomis, bet jau brendo galingesnio matematinio instrumento pagaminimo reikalas. Trumpam laikui gamtos mokslai buvo pralenkę matematiką: buvo surinkta faktų, kuriems įvilkti į matematinę formą, jau neužteko turėto matematikos instrumento.

Iš visuotinės traukos dėsnio galima buvo elementariu būdu išvesti Keplerio dėsnius. Tai daroma ir šiandien, einant astronomijos (kosmografijos) kursą gimnazijose. Bet dviejų kūnų — juo labiau trijų ir daugiau — problemą išspręsti reikalingos galingesnės matematinės analizės priemonės. Ne tik astronomijos ir mechanikos problemos reikalavo naujų matematinių sąvokų ir metodų, bet ir geometriją. Priemonės, kuriomis Fermat (17-tojo šimtmečio viduryje) sprendė kai kuriuos geometrijos uždavinius, buvo per daug specialios. Reikėjo kažko bendresnio, kažkokio metodo, kurį galima būtų pritaikyti kiekvienu atskiru atveju. Reikėjo apibendrinti specialius Fermato metodus,

kuriomis, tiesa, buvo sužavėtas Paskalis, pareiškęs, jog jis, Paskalis, "nėra vertas Fermato mažojo piršto" (!), bet kurie vis dėlto nebuvo bendri. 17-to šimtmečio pabaigoje du genijai — Newtonas ir Leibnisas — deda pamatus milžiniškam matematikos pastatui — diferencialų ir integralų skaičiavimui. Bet noriu atkreipti dėmesį į tai, kad akmenis šiam pamatui buvo — jei nenušašęs, tai bent sukrovęs — ar tikėsite?, senasis Archimedas! Konoidų tūrių apskaičiavimas buvo genialaus graiko atliktas metodu, savo esme nesiskiriančiu nuo elementarinių integralų skaičiavimo metodų.

Ir štai aštuonioliktame, o ypač devynioliktame šimtmečiuose, matematika pralenkia fiziką. Euleris, Gausas, Abelis, Weierstrasas, Kantoras ir kiti sukuria galingą moderniosios matematikos instrumentą. Rasta daugybė formulų, teoremų, skaičių ir geometrinių objektų savybių, neturinčių arba bent ilgą laiką neturėjusių jokių praktiškų pritaikymų. Žinoma, tai nereikia, kad tik tokia pažanga buvo padaryta, bet yra negincijamas faktas, jog fizikai reikalinga buvo tik dalis visų šių naujų dalykų — kiti priklausė gryno matematinio pažinimo sričiai ir buvo savi tikslai. Būtų persiaura pasmerkti visą tą "grynojo pažinimo" sritį tik dėl to, kad iš jos "nėra jokios praktiškos naudos". Antra vertus, žiūrėdami ir praktiškumo šalininkų akimis, negalima griežtai teigti, kad visa tai, kas šiandien neturi praktiško pritaikymo, neturės jo rytoj. Pagaliau, kaip suprasti, kas yra praktiška ir kas ne? Astronomas pasakys, kad jam skaičiaus π transcendentškumo įrodytas neturi jokios reikšmės; tą patį pasakys architektas, projektuodamas dangoraižį. Astronomui turi reikšmės Keplerio dėsniai, bet chemikas pasakys, kad jam jie visai nerūpi. Gal tą patį pasakys ir inžinierius, tenkindamasis techniniais pasiekimais... žemėje.

Kai Adams ir Leverrier skaičiavimo keliu rado Neptuną, tai šitas atradimas buvo tikras astronomijos ir kartu, žinoma, matematikos triumfas. 1846 m. rugsėjo 23 d. Galile iš tikrųjų pasisekė pamatyti naują planetą. Kokia gi buvo "praktiška" šito atradimo reikšmė? Tai klausimas, į kurį tuo tarpu sunku atsakyti. Anuomet nei Adamsui nei Leverrier nebuvo reikalinga pi-

niguočių pagalba. Bet šianetų sukūrimo amžiuje. Sa-

vaine kyla klausimas, kodėl sputniką paleido atsilikusi Rusija, o ne "neaprežtų gali-mybių" šalis? (Tęsinys 5-me pusl.)

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. Taip pat mano garaže perkamus duslintuvus įdedu veltui.

Nelaimių pasitaiko.

Leiskite mums pataisyti radiatorių.

Ar reikia pagalbos?

(MUFFLERS INSTALLED FREE)

Ford 1941-53	\$8.25	Mercury 49-51	\$8.95
Chevrolet All 1937-53	8.25	Oldsmobile 6, 41-50	8.20
Chevrolet 54-55	9.95	Plymouth 42-56	9.95
Chrysler 6, 42-52	9.91	Pontiac 37-54	8.95
Dodge 6, 42-56	9.95	Buick 37-52	12.00

IR TAIP PAT ČIA NEIŠVARDINTIEMS AUTOMOBILIAMS. Išmetimo paipą įdedama veltui; įeigu perkama kartu su duslintuvu. DARBAS ATLIEKAMAS PATYRUSIŲ MECHANIKŲ. Dirbtuvė atidaryta: nuo 8 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmad. uždaryva.

M. Č E S A S

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

PADEKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE

Artinasi Velykos, o mūsų artimieji neišdrįsta prašyti vaistų, aprangos, o ypač maisto, todėl susirūpinkime ir paskubėkime suteikti jiems velykinį džiaugsmą, pasiūsdami tikrai vertingus siuntinius per mūsų visiems žinomą lietuvišką įstaigą, kuri siūnčia aukščiausios rūšies prekes iš Europos valstybių už žemiausias kainas iki 44 svarų. Mūsų siuntiniai pilnai apmokėti. Aukštesnėsios kainos, pažymėtos raide S, — Sibiriui.

No. 32 — \$55.65—S—\$58.00

11 sv. rūkyto kumpio
5 svarai cukraus
5 sv. kvietinių miltų
2 svarai kakavos
2 svarai bekono
2 svarai dešros
1 sv. 13 oz. sviesto
1 sv. 13 oz. margarino
1 sv. pieno miltų
1 sv. kiaušinių miltų
1 svaras šokolado
1 svaras kavos
1 svaras medaus
15 oz. razinų
8 oz. kepimui pulv.

No. 33 — \$30.50—S—\$32.85

20 sv. kvietinių miltų
18 sv. kiaušinių taukų
1 sv. kiaušinių miltų

No. 37 — \$48.45—S—\$50.80

Ligoniams ir Sibiriui

10 sv. vynuogių cukraus
5 sv. medaus
5 sv. džiovintų vaisių
4 svarai sviesto
4 sv. kepenų pašteto
3/4 sv. vištienos
1 svaras kakavos
1 sv. šokolad. saldinių
7 oz. Jell-O
160 kubikų buliono.

No. 39 — \$26.90—S—\$29.25

10 sv. kvietinių miltų
9 sv. taukų
5 sv. monų
5 sv. ryžių
5 sv. cukraus
1 sv. 11 oz. makaronų
1 sv. pipirų
2,000 tablečių sakarino.

Dėl naujų SSSR potvarkių virš 22 svarų anglišku medžiagų užsakymai laikinai sustabdyti.

VELYKINIS IŠPARDAVIMAS—NUPIGINIMAS—\$2.00—\$2.50.

14 skirtingų 100% angliškos vilnos siutams po \$6.00 yardas. Siūsdami užsakymus raštu, rašykite aiškiai adresus ir pridėkite čekį. Darbo valandos, išskiriant šventadienius, 9—6 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th St., Chicago 23, Ill., USA.

Tel.: CRawford 7-2126

SKYRIAI:

3305 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill., USA
6908 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.

Tel.: LAfayette 3-2021

UNIVERSAL PARCELS SERVICE CO.,
1267 W. Fulton St., Grand Rapids 4, Mich.

(Atkelta iš 4-to psl.)

Sputnikui sukonstruoti ir paleisti jau nepakanka vien žmogaus genijaus: čia reikia pinigų. Argi jo nėra JAV? Argi iš tikrųjų Sovietų Sąjunga pralenkė JAV techniką? Mano manymu — ne. Bet “grynojo” mokslo srityje JAV aiškiai atsilikusios nuo tų mokslininkų, kurie dirba Sovietų Sąjungoje. Nereikia tačiau manyti, kad bendras matematinio išsilavinimo lygis JAV yra žemesnis, negu Sovietuose. Šiam teigimui pagrįsti man pakaktų pacituoti vieną kitą dalykėlį kad ir iš sovietų žurnalo “Matematika v škoie”. Ten iškeliama matematikos dėstymo sunkumai ir duodami patarimai jiems nugalėti. Vakarų Europos mokyklose panašių “sunkumų” negali būti, nes ten nėra taip blogai, kaip Sovietuose, paruoštų savo darbui mokytojų. Bendras matematinio išsilavinimo lygis JAV gal ne žemesnis, negu Sovietuose. Bet... Sovietai turi nepalyginamai geresnį tikrųjų matematikų — mokslininkų — atvartų prievartą iš Vokietijos. ar savų — tai nevaidina rolės — ir čia, tur būt, yra tikroji priežastis to, kad ne JAV, o Sovietams pasisekė paleist pirmuosius sputnikus.

Matematinų knygų lentynose Čikagoje radau veikalų labai keistomis, iki atvykimo į JAV man nežinomomis antrašėmis. Pvz., “Advanced calculus”. Pamatęs pirmą kartą čia pat, knygyne, peržiūrėjau. Nieko naujo — kiekviename diferencialų ir integralų skaičiavimo veikale vokiečių arba rusų kalba rasiu tą patį. Norėdamas palyginti, pavarčiau to paties dalyko vadovėlius be priedo “advanced”. Apėmė siaubas! Tai yra iš tikro naminės gamybos viralas. Ir tą viralą srėbia ne tik būsimieji inžinieriai, bet ir matematikai.

O patys aukštųjų mokyklų dėstytojai? Aš neabejoju, kad JAV universitetai turi stambiųjų matematikų, bet, deja, vadinamuose koledžuose labai dažnai dėsto “instruktoriai”. Vienas studentas lietuvis, rūpestingai nurašęs viską, ką šitoks instruktorius buvo išvedęs lentoje, parodė man sekantį perlą, klausdamas, ar tai teisinga:

$$X = 3 \pm \sqrt{16} = 3 \pm 4 = 3 \pm 4!$$

Paaiškėjo, jog instruktorius pats yra aukštesnio kurso studentas ir baigia studijuoti... sociologijos mokslus.

Būnant Vokietijoje man teko susipažinti su vienu inžinierium vokiečiu, kuris, gal kiek perdėdamas, pareiškė štai ką:

“Kai amerikiečiai stengiasi ką nors, pvz. kokį nors motorą, patobulinti, jie duoda tūkstančių darbininkų tūkstančių, šiek tiek įvairiai nukrypstančių nuo standarto, modelių dimensijas ir liepia tuos modelius pagaminti.

Po to išbando ir išrenka ge-

riausią. Jei jis pakankamai nos “nugalėjo” genialų Čebyševą kaip kad logaritminė linijotė “nugalėjo”, ne mažiau už Čebyševą genialų Hilbertą?

hi kas gal prikiš man, jog anč nelaimingos “matematinės teigimai dar neįrodo, kad ir vi kiti taip galvoja. Tai ties. Bet aš tik norėjau nuroditi į pavojų, grėsiantį “neapžtų galimybių” šaliai dėl — ito jau negalima užginčyti — verdidelio ne tiek mašinų, kiel proto automatinimo, siekiačio duoti receptų greitam darui, bet negilinančio da-

Mano manymu lieka vienintelis kelias: stiprinti ne tik pačią techniką, bet ir grynosios matematikos dėstymą, tos matematikos, kuri, kaip atrodo, kartais gali ir neturėti “praktiškos reikšmės”, bet išugdo matematinius genijus, sugebančius ne tik “tobulinti”, bet ir “sukurti”, nes elektroninės skaičiavimo mašinos niekad negalės atstoti žmogaus genijaus.

Iš vieno lietuvių studento, studijuojančio chemiją, Čikagoje, man teko neseniai išgirsti klausimą, prisipažįstu, mane pritrenkusį:

“Ar Tamsta irgi manai, kad logaritminė linijotė gali nugalėti Hilbertą?” Paaiškėjo, kad viena matematikė — lektorė, apie 50 metų amžiaus, paskaitos metu pareiškė, jog logaritminė linijotė “skaičiuoja” greičiau ir geriau, negu Hilbertas! Maža to, ta pati lektorė išdidžiai pasakė, jog ji galinti lengvai išspręsti kiekvieną užduavinį, kurį sprendė Archimedas, ergo, ji esanti geresnė matematikė, negu Archimedas. Susigriebęs aš sugebėjau į visa tai atsakyti tik tiek, kad tegu jai atleidsia Viešpats Dievas, o ją pačią — koledžas. Patyriau nemažai tyro džiaugsmo, sužinojęs po kiek laiko, jog mano linkėjimas virto kūnu: ar jai atleido Viešpats Dievas — nežinau, bet jį — atleido koledžas.

Ilgą laiką skaičius 2^{127} — 1 buvo didžiausias iš visų žinomų pirminių skaičių. Elektroninių mašinų pagalba Los Angelese buvo visai neseniai rastas kitas pirminis skaičius, nepalyginamai didesnis, būtent 2^{2281} — 1. Skaičių 2^{2n+1} — 1, kur $2n+1$ — pirminis, dalikliai visada turi formą $2(2n+1)k+1$, o be to dar $8m \pm 1$. Pirmasis bene P. Čebyševas mini tai savo skaičių teorijos veikale, išleistame 1849 m. Nežinant šito fakto, vargu ar būtų pasisekę ir elektroninėmis mašinomis nustatyti, jog 2^{2281} — 1 yra pirminis skaičius. Iš kitos pusės, be jų — tai būtų neįmanoma. Bet ar galima teigti, jog elektroninės maši-

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 15, 1958

lykų esmės suvokimo.

Dėl šitokio proto automatinimo ne tik ana vargšė, gal iš tikro mokėdama greičiau ir paprasčiau, negu Archimedas, rasti parabolės segmento plotą, susergera didybės manija, bet, deja, ir daugelis kitų. Čia glūdi didžiausias pavojus JAV mokslui bendrai ir matematikai — atskirai: vien tik virtuozų — nors ir labai reikalingų — ir gerų amatininkų neužtenka... reikia genijų — kūrinčių ir pasišventėlių, nežiūrinčių į mokslą, kaip į “job’ą” arba biznį, duodantį pelno.

SKOLINK IŠ STANDARD UŽ

ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ

TAUPLYK PAS STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas \$60,000,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiądieniais visai neatidroma.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
**AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO**
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

**Lietuvių Taupymo ir Skolinimo
Bendrovių Lygos Nariai**
kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00,
o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.
6245 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 38, ILLINOIS
Grovehill 6-7575

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.
4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
YArds 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
Lafayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.
3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Cliffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 SOUTH 49th COURT CICERO 60, ILLINOIS
Townhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.
1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
HAYmarket 1-2028

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

DIENŲ SKEVELDROS

1

Senas (prieškarinis, o gal karo meto?) yra pokštas: "Pasaulio teliko 3 didieji, tai D. Britanija, Didysis Reichas ir... Didžioji Lietuva!" Man tai prisiminė, kai išsiskaičiau į Bregman'o str. "Didieji ir mažieji". Čia to str. svarbesnieji teigimai.

Daug skirtumo tarp Eisenhowerio ir Kruščevo, Macmillano ir Bulganino, o vakar tarp Roosevelto, Churchillio ir Stalino, — bet yra ir daug bendro, tai visų pirma mažųjų valstybių nepaisymas, keistas įsitikinimas, kad tik didieji turi teisę spręsti žmonijos likimą. Kiekvienas didžvalstybės politikas visa šita jau savo kraujuje turi.

Jei kas pasikeitė, tai nebent nuosirdumo, su kuriuo visa tai pareiškama, laipsnis. Seniau tai būdavo žymiai brutališkiau išreiškama. Prieš 40 metų, Taikos Konferencijos Paryžiuje metu, karą laimėjusios antantės vyrai, išskyrus idealistą Wilsoną, į mažąsias valstybes žiūrėjo su panieka: norėjo jų suverenumą panaikinti kaip... viso blogio versmę. Juk toks Lloyd George kvietė didžvalstybes, kad "nesileistų, idant mažytės valstybės naudotų jas, tarytum įrankį savo skurdžioms ambicijoms pasotinti". Vienas iš tos konferencijos istorikų šitaip apibūdina britų elgesį: "Jų pozicija mažųjų valstybių atžvilgiu pasižymėjo nekantumu, mat, mažosios valstybės buvo rūpesčių ir išlaidų šaltinis, o kol jos nenusistovėjo, nebuvo ir kalbos apie taiką ir prekybos atgaivinimą". Anot L. George, "tušti ginčai dėl mažųjų sukėlė (I Pasaulinį) karą". Ar Clemenceau skyrėsi nuo George? Anaipol. O Tautų Sąjungą? Juk ji kilo kaip 5 didžiųjų (Antantės nariu) karo taryba, ir galvota apriboti... Rytų ir Vidurio Europos valstybių ginkluotosios pajėgos, bet nieku būdu didžiųjų.

Hitleris ir Mussolini iš viso nenorėjo pripažinti teisių mažosioms tautoms egzistuoti. Netoli čia pažengęs ir Macdonald. O kas gi iš tikrųjų yra Muenchenas? ar ne didžiųjų klasiškos paniekos mažiesiems pavyzdys?!

II Pasaulinis karas, ypač po 1941 m., ši mūs teigimą dar labiau patvirtina. Churchillio žinomais žodžiais, į didžvalstybių klubą įstojant reikia turėti 5 milijonai karių (dar galim Bregmaną papildyti: Stalino ironiškas klausimas "kiek divizijų turi popiežius?" yra juk Churchillio posakio rusiškoji redakcija!). Juk kasgi tos konferencijos Teherane, Jaltoje? — šlykštu ir pagalvoti. Trejetas su visu cinizmu užurpuoja sau teisę kalbėti viso pasaulio tautų (ir jų likimo) vardu. Versalyje bent vienas žmogus (Wilson) gynė tarptautinę moralę (ir: mažųjų teises gyventi). Teherane ir

Jaltoje Wilsono įpėdinis savo cinizmu net kartais Staliną prašokdavo (jo pasiūlymas, kad pasaulį valdytų "4 policininkai": JAV, Sovietai, D. Britanija ir Kinai).

Kas ta JTO? ak, jai toli iki Tautų Sąjungos! Kas vadina moji veto teisę? ar ne kelių didžiųjų diktatūra?!

Neseniai vėl JAV politika (Sovietų slaptam džiangsmui) parodė naują nusenusių didžvalstybių misijos diegą — pasiūlė vandenilines bombas, tiksliau: teisę į jas, apriboti... trims didiesiems (Sovietai, JAV ir D. Britanija). Motyvai? kad nepatektų į "neatitinkamas rankas". Vadinas, vandenilinė bomba pas Kruščevą yra... "atitinkamose rankose", o jei atsidurtų Danijoje, Švedijoje ar Turkijoje, tai jau "nebeatitinkamose rankose"?! Todėl taip įkyriai (ir: diplomatiškai!) Sovietai siūlo pasaulį padalyti į 2 sferas: kapitalistinį (JAV) ir "socialistinį" (Sovietai), siūlo... 2-3 ar 4 "viršūnių" konferencijas.

Ir iš tikro didieji... mažėja. I Pasaulinis karas iš didžvalstybių balno išmetė Austro-Vengriją, II Pasaulinį kšaras — Vokietiją, Italiją ir Japoniją. Prancūzijos slankiojimas tarp didžiųjų yra grynai fikcija, kaip ir Kinų. Britai dar laikosi, nors ir perbrangia kaina.

Kai didieji mažėja, tai mažųjų didėja. Tautų Sąjungoje buvo 60 narių, o JTO — jau 82 (ir ne visos valstybės priklauso). Anot str. autoriaus, didžvalstybinės ambicijos pasaulį apmiršta (bet jis netikras, ar jo tautiečiai lenkai nebesapnuoja apie... Lenkiją kaip didžvalstybę?!). Italija ir Japonija baigia palinkimą į didybę. Bet visų nuostabiausia, kad ir Vokietijoje plinta ilgesys būti... Belgija ar Švedija. Sunku pasakyti, ar ilgam? Bet šandien eilinis vokietis galvoja — ilgisi gyvenimo, kuris yra mažųjų tautų (istorijos pamirštų) privilegija. "Mažumo" kompleksas (o gal ilgesys?) reiškiasi ir D. Britanijoje, ir Mažosios Britanijos šalininkų eilės didėja: Muggeridge, prof. Taylor ir ypač socialistai kartoja, kad jų tėvynė gali būti laiminga be Kipro, be Gibraltaro, be kolonijų ir imperijinių pareigų, netgi be vandenilio bombos. Aė, ir anglų tauta pavargę nuo didybės šimtmečių ir svajoja (tuo tarpu pusiau viešai) apie istorijos pensininkų, pvz. Portugalijos ar Ispanijos, ramią būtį.

A. Bregman čia pakartoja mas mintis dėsto pernai Londone pasirodžiusios knygos "The Breakdown of Nations" paraštėje. Knygos autorius — prof. Leopold Kohr (amerikinio universiteto Porto Ricoje dėstytojas). Iš kilmės austras — "mažytės valstybės atsto-

6. — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 15, 1958

vas". Autorius už "didžiųjų nimo ar vaizdo, kuris įstrigo susmulkinimą" (visi karai dėl didžiųjų nepasotinamų ambicijų, ir III Pasaulinis karas, jeigu kultų, tai vien dėl Sovietų imperialistinių kėslių). Mažųjų valstybių maži karai, ir mažos tironijos. Autorius už mažųjų (didelę!) federaciją Europoje, ir už budrumą amžinai gobšios Rusijos (carinė ar komunistinė, tai esmės nekeičia!) akivaizdoje.

Kaip teisingai A. Bregman rašo, prof. L. Kohr anglo-saksų skaitytojui priminė, kad jau nėra ko čia didžiutis esant didelės tautos nariu, juoba mažosios tautos visu kuo praneša didžiasias. Knyga, kaip sako, praverstų Vakarų didiesiems paskaityti, bet ar jie skaitys? Jie apkrauti... Bulganino ir Kruščevo "laiskais"!

2

William Faulkner nemėgsta interview, bet "Paris Review" žurnalui padarė išimtį. Čia dalis klausimų ir atsakymų.

"Kas rašytojo sudėtis?" — "99% talento, 99% disciplinos, 99% darbo. Niekad neprivalo būti patenkintas tuo, ką jau parašė".

Santykis į pasaulį? — "Rašytojas atsako už savo kūrybą. Jei geras rašytojas, negalėstingas sau ir savo kūrybai. Kankina jį vizija. Kankina, ir privalo atsipalaiduoti. Kitu būdu neatgaus ramybės. Visa kita — garbė, išdidumas, moralė, saugumas, laimė — pasitraukia iš kelio, duoda vietą knygai gimti. Jei tam tikslui reikėtų apvogti motiną, rašytojas nesuabejos..."

Temų šviežumas? — "...nieko nauja nepasakysi. Shakespeare, Balzac, Homeras kalbėjo apie tuos pat dalykus, ir jei būt dar gyvenę 1,000 ar 2,000 metų ilgiau, leidėjams nereikėtų ieškoti kitų autorių".

Pašaukimas? — "Niekas iš mūs nepasiekė išsvajotos tobulybės... Esu nevykęs poetas. Atrodo, kad kiekvienas apysakų rašytojas pradeda nuo eilėraščių, bet pastebėjęs, kad tam nėra gabus, bando jėgas novelėse — po poezijos sunkiausioje kūrybos rūšyje. Kai ir tada nesiseka, pasuka į apysakas".

Gyvenimo sąlygos? — "Rašytojas neprivalo būti materialistiškai nepriklausomas. Viskas, ko jam reikia, tai pieštukas ir popieriaus skiautėlė. Niekas gero neparąšys, jeigu gaus piniginę paramą. Geras rašytojas niekad pašalpi neieško".

Mokslo įtaka literatūrai? — "Niekad neskaičiau Freudo, nors visi apie jį kalbėjo. Shakespeare irgi neskaitė, ir Melville ne, turbūt, ir Moby Dick ne".

Įkvėpimas? — "Rašytojas privalo turėti patyrimą, pastabumą ir vaizduotę. Iš šių trijų dalykų du ar vienas atstoja kitų trūkumą. Jei kalbėti apie mane, rašymas prasideda nuo sumanymo, atsimi-

ni atmintį. Man nežinomas įkvėpimas; girdėjau apie jį, bet nežinau, kas tai yra!"

Nemirtingumas? — "Kiekvieno artisto tikslas yra dirbtiniu būdu sulaikyti judėjimą, kuris yra kaip tik gyvenimas, ir jį įamžinti taip, kad po šimto metų būsimo skaitytojo akyse jis vėl sukuriuotų lyg gyvenimas. Kadangi žmogus miršta, tai vienu viena jo nemirtingumo galimybė yra ta, būtent — po savęs palikti ką nors nemirštama, kas visada judėjime".

Publika? — "Tiems, kurie manęs nesuprato perskaitę 2 ar 3 kartus, patariu skaityti ketvirtą kartą".

Mokytojai? — "Du didieji mano epochos rašytojai, tai (Thomas) Mann ir Joyce. Prie Joyce "Ulysses" reikia artėti taip, kaip nemokytas baptistų sakytojas prisiartina prie šv. Rašto senojo testamento: su tikėjimu... Mėgstu iš naujo skaityti savo senus bičiulius: Dickens, Conrad, Cervantes. Skaitau juos kas metai, lyg kiti Bibliją. Be to, Flaubert, Balzac — sukūrė pasaulį, kuris pergyveno jų pačių pasaulį. Dostojevskis, Shakespeare. Kartais skaitau Melville ir poetus..."

J. Cicėnas

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALumet 5-9833

NYET!

In Poland, in Hungary, in Czechoslovakia, in all the other oppressed lands of Eastern Europe, the government has only one thing to say to those who want to hear or see or read the truth: "NYET!" ... or "NO!"

You must help with your dollars or freedom will be crushed in these countries. Your dollars keep Radio Free Europe on the air, keep its 29 super-powered transmitters at work, overpowering "jamming" from Red stations, slashing through Red lies, renewing hope that freedom will some day return behind the Iron Curtain. Why must you give? Because Radio Free Europe is a private organization, supported by the American people. Your dollars pay for its transmitter tubes, equipment, announcers, news analysts. Keep your dollars coming or the truth will be cut off!

Send your truth dollars today to

CRUSADE for FREEDOM
Care of your local Postmaster

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street
Chicago 8, Ill.

Keista, bet faktas

Žmogus senesnis už beždžionę?

Johannesburg, Pietų Afrika. Pagarsėjusiose Sterkfontein olose netoli nuo Johannesburgo antropologai atkasė, kaip jie patys sako, "dramatišką įrodymą šešėliškos ribos tarp žmogaus ir gyvulio". Dr. J. Robinson, Dr. C. K. Brain ir R. K. Mason iš Pietų Afrikos antropologų draugijos pranešė apie rastus palaikus žmogaus, kurs vaikščiojo stačias ir turėjo didesnius smegenis, kuriuos spėjama ir daugiau vartojo, nei to paties laikotarpio ir toje pat vietoje rastas "beždžionžmogis". Jie išveda, kad primityvus žmogus bus buvęs kitoks padaras, negu buvo beždžionžmogis, daugelio ligi šiol laikytas tiesioginiu žmonių padermės pranokėju.

Geologas Mason pareiškė: "Mes atradome žmogaus patirties ribą vienoje iš retų vietų, kur likiminis perėjimas iš gyvulio į žmogų galimas matyti smulkmeniškai". Radinys prie Sterkfontain išsprendęs ilgai galvas sukusią mįslę. Antropologai visą laiką stebėjosi, kas buvo gamintojai tų toli gražu nebe primityvių įrankių, dažnai randamų olose (urvuose). Tie įrankiai buvo to paties periodo, kaip ir mažasmegeiniai beždžionžmogiai, kurie jų negalėjo patys pagaminti. Daugelis antropologų mano, kad žmogaus pranokėjas atsikėlė į tas sritis beždžionžmonių erai besibaigiant ir su savimi atsinešė vidutiniškai pažengusią akmenų amžiaus kultūrą, kuri beždžionžmogiui buvo neįmanoma. Antropologas Raymond Dart sako: "To atradimo rezultate mes galėsime atsekti žmogaus evoliuciją nuo pat to laiko, kai jis pasidarė įrankių gamintoju".

Vėl žmogus prikeltas iš numirusių

San Francisco. — Žmogus, kurs buvo netekęs 75% kraujo ir kurio širdis ir kvapas buvo visiškai sustoję dar prieš operaciją, vėl yra gyvas ir sveikas.

Velden Averett, 37 metų, per muštynes iškrito pro langą, persipiaudamas juguliarienes ir karotidines gyslas, ir kol atskubėjo ambulansas ir daktaras, jis jau gaudė kva-

pą, o kol nugabeno į ligoninę, ir širdis nustojo plakusi. Po kelių minučių daktaras Sanford A. Marcus su ligoninės slaugytoju užspaudė perpiautas arterijas, kuriomis į širdį ir smegenis teka kraujas, ir pradėjo į kūną pumpuoti iš sandėlio paimtą kraują. Per 4 valandas suvarvins į "numirėlių" 9 bonkas kraujo, jis buvo atgaivintas.

Atsarčiai su hipnotizmu!

Hawthorne, N.J. Vienos minutės užhipnotizavimas pavirto 15 metų studentei 3 valandų transu ir dideliu išgąsčiu pačiai hipnotizuotojai. Hawthorne aukšt. mokyklos mokinės pertraukus metu nutarė "pažaisti hipnotizmu" ir viena užmigdė kitą, įsakydama, kad ji pakeltų "labai sunkų rankinuką" ir po vienos minutės atsibustų. Bandymui pavykus, jos nutarė jį pakartoti. Bet kai minutė praėjo, hipnotizuotoja suplojo rankomis, pamiršusi pirma suskaičiuoti iki trijų, kaip buvo susitarta. Užmigdytoji, Elaine Matarazzo, nebeatsibudo, o priešingai, — nugrimzdo į transą. Nebegalėdamos prikelti draugės pasiūlė ją užmigdyti pakartotinai, ir tuomet prikelti. Bet Elaine nugrimzdo į visai gilų transą ir nebesidavė prikelti. Išsigandusios studentės pašaukė mokyklos slaugę, kuriai taip pat nepavyko prikelti. Tik prisišaukus dr. Vincent Feliciano Elaine buvo prikelta dar vieną valandą vėliau.

Jūs normalus? Tai jūs ne genijus!

4 metus trukusi studija apie genijus parodė, kad beveik visi didieji pasaulio genijai buvo alkoholikai, narkotikai, džiovininkai arba protiniai nepastovūs tipai, taip pareiškė tarptautiniame gydytojų kongrese Los Angeles buvęs britų karališkosios medicinos dr-jos prezidentas Dr. V. B. Green-Armytage.

"Kone išimtinai visi genijai buvo neaukštesni, kaip 5 pėdų ir 3 colių. Beveik visi buvo arba impotentai arba menką teturėjo lytinį instinktą. Beveik nei vienas nepaliko vaikų ar vaiko, verto genijaus vardo. Genijų tarpe nebuvo moterų. Nėra abejonės, kad tėvai su defektais turi kažką bendra su genijų gamyba"... Jis pasakė, kad žemo ūgio

genijai buvo lordas Nelson, Shakespeare, Picasso ir Einsteinas, o džiovininkų tarpe buvo Voltaire, Chopin, Moliere, Auclid, Raphael, Schiller ir Shelley.

Priminę, kad mokslas stengiasi nugalėti ligas, Dr. Green-Armytage pareiškė, kad to rezultate genijų dar labiau sumažės arba jie visiškai išnyks.

NAUJAI ATIDARYTA LIETUVIŠKA KEPYKLA LITHUANIAN BAKERY

2450 W. 59th ST. HE 4-7434

Kepame lietuvišką rupią juodą ir baltą ruginę duoną, kvietinę duoną, pyragus su razinkomis, visokių saldžių pyragaičių ir lietuviškas baronkas.

ANTANAS KAZILIONIS, Savininkas.

A. TVERAS

Laikrodžiai ir Brangenybės

Pardavimas ir Taisymas

2646 WEST 69th STREET

Tel.: REpublic 7-1941

Darbo, namo, buto reikia —

Viską tik "Naujienos" teikia.

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

ŽIEMOS SEZONINIS IŠPARDAVIMAS

Motorola Television Special su nešiojamu staliuku \$12995

3 dal. sofa su 2 staliukais, staliuku gėrimams, 2 lempom \$24995

Vokiškos gamybos Radio FM ir trumpų bangų HI-FI pasirinkimas.

Taip pat didelis pasirinkimas naujausių ir moderniausių rakandų, TV ir radijo aparatų, veidrodžių, lovų ir kita.

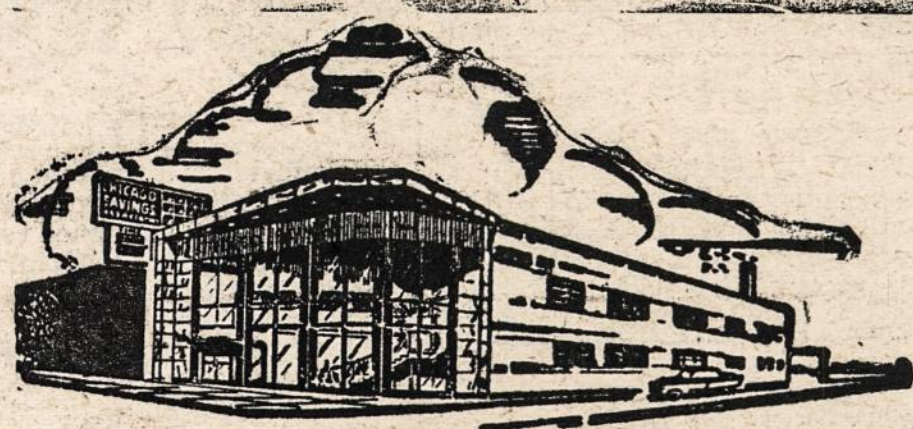
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, sav

ROOSEVELT FURNITURE CO

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE

Remiantis Chicago Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos isikūrimo 1924 metais, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tik tai saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augstą dividendą, bet ir daugelį kitų patarimų, veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.

Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.

Milijonai dolerių prieinamoms sąlygoms morgičių paskoloms perkant, statant arba refinansuojant. Lengvi išmokėjimai. (Ant tinkamų nuosavybių darome paskolas net 25 metų išmokėjimams).

Rašykite dėl informacijų.

Mūsų turtas arti \$24,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave.

Tel.: GROvehill 6-7575

Chicago, Illinois

ATDARA: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį atdara nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

Audroms beblaškant

J. Cicėno "Vilnius tarp audrų" knygos parašėte

(Tęsinys)

Arba va, vėl pavyzdys. Berods 1922 metais iš Mielagėnų miestelio kilusį mokytoją Žemaitį policija sugavo ir nuvežė į švenčionių naujokų ėmimo komisiją. Ten buvo ir daugiau sugaudytų dezertyrų. Žemaitis, nužiūrėjęs momentą, kad palangėj nėra policijos, tik baltiniais apsiivilkęs, šoko pro langą į daržą, o iš ten, slapstydamasis trobesių danga, "išmovė" ne tik iš komisijos ir policijos nagų, bet nudūmė į Nepr. Lietuvą. Arba vėl! Iš Karališkių kaimo gaudomieji dezertyrai Zigmas Janutėnas ir Kristupas (Krištapas) Kluonis 1922 m. pabėgo į Nepr. Lietuvą. Iš to pat kaimo Valerijonas Dasys 1924 m. paimtas į kariuomenę mėgino bėgti, bet buvo sugautas, atsėdėjo kalėjime bausmę, atitarnavo ir po to sugrįžo namo.

Šie pavyzdžiai yra tik iš nedidelio Vilniaus krašto kampelio, o reikia manyti, kad toks pat vaizdas buvo visame okupuotame krašte. Mat, jaunuomenė nėjo į lenkų kariuomenę todėl, kad tikėjosi, jog "sugrįš Lietuva", kaip jie patys sakydavo.

Gal kas pasakytų, kad jaunimas vengė lenkų kariuomenę tarnauti vien todėl, kad iš viso nemėgo kariuomenės. Tai būtų netiesa! Jaunimas norėjo tarnauti savo, Lietuvos kariuomenėje. Štai 1920 m. vasarą, neprisimenu kurį mėnesį, į Mielagėnų miestelį buvo pašauktas mano brolis, a. a. Adolfas. Kaimynai ir namiškiei spėliojo, kad jaunimas šaukiamas į kariuomenę. Mano brolis su kitais jaunuoliais nuėjo kvietime skirtu laiku. Namų sugrįžęs pasakojo, kad buvo prisirinkęs "pilnas miestelis" jaunimo. Lietuvos karininkas kalbėjęs, kad šis kraštas dabar pradėsias gyventi visai naują gyvenimą, o jaunimas tarnausias savojoje lietuviškoj kariuomenėje. Kažin kas iš klausytojų tarpo paklauses, ar dabar galėsia stoti į Lietuvos kariuomenę? Karininkas pasakęs, kad šiuo metu dar neimsia, o kai reikės, tai pašauksia. Mano brolio teigimu, jaunimas buvęs nepatenkintas tokiu karininko atsakymu. Tas rodo, kad mūsų jaunimas norėjo tarnauti ne lenkų, bet lietuvių kariuomenėje, todėl kaip įmanydami slapstėsi nuo karinės prievolės lenkų kariuomenėje, o vis laukė, kada šis kraštas bus prijungtas prie nepriklausomos Lietuvos valstybės. Berods kelis kartus paskelbti naujokams dezertyrams amnestija visgi turėjo tam tikros įtakos, o ypač, kai jau kai kurie sugautieji atitarnavę lenkų kariuomenėje sugrįžo namo, o dar nebuvo matyti pragiedrulių, kad šis kraštas bus prijungtas prie Lietuvos Res-

publikos, tai jau po 1924 m. maždaug normaliau pradėjo stoti į lenkų naujokų ėmimo komisiją.

Arba, va, 1939 m. prieš pat lenkų — vokiečių karą Lenkijoje vykdomoji mobilizacija užklumpa mus, Vilniaus krašto mokytojus, ekskursuojančius Nepr. Lietuvoje. Ne tik V. Cicėnas, kaip autorius mini, bet ir kiti gavusieji žinią, kad jie yra lenkų mobilizuojami, staiga "suserga", pvz. V.G., M.G., J.V. ir kiti, o dar kiti, kuriems grėsė mobilizacinis pavojus, vos tik atvažiavo į Vievį, pervažiavę demarkacinę liniją, išlipo iš traukinio ir per "žaliąją" spruko atgal į Lietuvą.

O kas vyko lietuviškame kaime, Vilniaus krašte, įtampos metu prieš mobilizaciją? Daug kurie tarėsi šaukiami neiti, bet slapstytis arba bėgti į Nepr. Lietuvą. Štai Br. J. nuo Ignalinos su kitais draugais spruko į Nepr. Lietuvą, bet... slapta juos grąžino! Ši žinia pasklido žaibo greitumu net į tolimesnius užkampius Tverėčiaus ir Adutiškio vls. Ši žinia neigiamai nuteikė jaunimą, todėl mobilizuojamasis jaunimas nusiminęs ėjo į šaukimo punktus, o kai kurie visgi slapstėsi ir "prakariavo" šieno kūgiuose ar kur kitur. Iš Lietuvos grąžintasis Br. J. su draugais vėl prasmuko pro žaliąją sieną, ir pasūkininkus prasislapstė iki lenkų — vokiečių karo pabaigos. Jeigu tų laikų Lietuvos vyriausybė nebūtų grąžinusi Br. J. su draugais, tai tikrai daug mobilizuojamųjų jaunuolių būtų sprukę per "žaliąją" sieną.

Kaip lenkų okupacijos pradžioje mūsų lietuviškasis jaunimas vykdė niekur nepaskelbtą šūkį "svetimišiams netarnausim" ir nėjo į naujokų ėmimo komisijas, panašiai ir dauguma cenzuotųjų mūsų pradinė mokyklų mokytojų irgi savotiškai vykdė niekur nepaskelbtą šūkį — "Okupantams netarnausim!" Štai kaip tas įvyko. Uždarius lietuvių pradinės mokyklas, kai kurie cenzuotieji lietuviai

(Tęsinys 9-tam ps.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. ir 14 val. po pietų, vakaro. Šeštadieniais nuo 10 iki 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefon.: PROspect 8-3229
Rezid. telefon.: WALbrook 5-5076
Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadien. ir sekmadien. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7868

WALbrook 5-9106 — RANDOLPH 6-1190
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
Konsultacija tik susitarus

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antradien. nuo 1-5. Trečiadien. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

Ofiso telefon.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEVERly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4, po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
Lietuvių Gydytojas
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro.
Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REPUBLIC 7-9199

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val.
Trečiadien. ir šeštadien. tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th ST., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.
Butas: 1634 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepiu šaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val. kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Rezidencijos: PROspect 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
(71-oji ir Campbell Ave.)
Ofiso tel.: HE 4-1202 arba RE 7-9700
Valandos: pirmad., ketvirtadien. ir šešt. 1-4 val. p. p.; antradien. ir penkt. 5-8 v. v. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadien. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGE
10748 SO. MICHIGAN AVE.
Tel.: PU 5-6766
Naktį skambinti rezidencijon.
1653 W. 103rd St., Beverly Hills
Tel.: BEVERly 8-3946
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po pietų kasdien. Išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. po pietų.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2-4 ir 6-8. Ser.: Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARDS 7-4787
Namu telefon.: PROspect 6-1930
Jei neatsiliepiu viršutiniai telefonai. Šaukite Midway 3-0001

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 15, 1958

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šešt. 2-6 val. popiet. Išskyrus šeštadienį.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro. antradien., trečiadien. ir penktadien. 6-9 v. v. šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telefon.: HEMlock 4-2123
Rezid. telefon.: GIBson 8-6195
Valandos: pirmad. ir ketv. nuo 5 iki 9 val. vak., antradien. ir penktadien. nuo 1 iki 5 val. popiet. Šeštadien. nuo 2 iki 4 val. popiet. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso ir rez. PROspect 6-9400
Dr. Ona Vaškevičius
(VAŠKEVIČIŲTĖ)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet. ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštadien. 1-4 popiet. Trečiadien. ir kitu laiku tik susitarus.

C. Z. VEZELIS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0741
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų. Sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai, Protezai, Med. Bandžai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius; keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta). Šeštadien. 10 ryto iki 3 p. n.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARDS 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštadien. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nerytuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificialę aki pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARDS 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptėmimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektr. parodancia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiama į mokyklos vaikus.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARDS 7-1373

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

(Tęsinys iš 8-to psl.)

mokytojai buvo pakviesti dirbti valdinėse mokyklose, lietuviškuose kaimuose. Taip pat kai kurie lietuviai, baigę lenkų mokytojų seminarijas arba pedagoginius institutus, buvo paskirti į lietuvių kaimus valdinėse mokyklose mokytojauti. Paskui švietimo vadovybė matomai susigaudė, kad lietuviai mokytojai valdinėse mokyklose visai mažai arba ir visai nepasitarnauja lenkų vedamajai gyventojų nutautinimo politikai, todėl pradėjo juos iš tų vietų atleisti ir siųsti į Lenkijos gilumą arba į gudiškąsias sritis. Dauguma tokių atleistųjų mokytojų nesusigundė valdinėmis tarnybomis nelietuviškoj aplinkoj, todėl atsisakė tų tarnybų. Jie pasiliko savo krašte, kur, eidami nuo lūšnos į lūšną, atliko vadinamąjį naminio mokymo darbą. Kiek aš žinau, tai tik 2 mokytojai susigundė valdinėmis tarnybomis, apleido lietuviškąją aplinką ir išvyko ten, kur jiems siūlė lenkų švietimo vadovybė. Vienas (D.V.) išvyko, be rods, į Poznanės apygardą, o kitas (J.M.) — į Naugardėlio apygardą, rodos, į Slanimo apskritį.

4) Ultimatus ir kaimas

Jau prieš lenkų ultimatumo įteikimą Lietuvai buvo varoma šlykšti lenkų propaganda, nukreipta prieš Lietuvą, per Vilniaus radijo stotį ir vietinę spaudą (tik šias miniu, nes dauguma liet. gyventojų sekė lenkų propagandą daugumoj tik iš Vilniaus radijo stoties ir šiek tiek iš jų spaudos). Lietuviškasis kaimas pradėjo labai budriai sekti Nepr. Lietuvos radijo komentarus ir Vilniaus radijo stoties siunčiamuosius šlykščiausius bei akiplėšiškiausius lenkų šmeižtus, nukreiptus prieš Nepr. Lietuvą. Visas lietuviškasis kaimas sunerimo. Ritosi įvairių spėliojimų bangos. Nervų įtampa bei nerimas vis kilo ir kilo.

— Kas bus, kas bus? — teko girdėti nuolatinis kaimiečių klausimas, į kuriuos buvo sunku ką nors tiksliai paaiškinti. Pagaliau sprogo žinia: "Lenkija įteikė Lietuvai ultimatumą". Ir vėl klausimai: "Koki? Ko lenkai reikalauja?" Paskui truputį paryškėja ir ultimatumo turinys. Jau vėl kyla lietuviškojo kaimo nervų įtampa ir, galima sakyti, pradeda siekti aukščiausiąjį susijaudinimo laipsnį, ne vieno skaudžiomis ir gaudžiomis ašaromis išliejamą. Žmonės tartum pamiršę savo kasdienius darbus ir reikalus, nerimo apimti, eina nuo kaimyno pas kaimyną, dalijasi išgirstomis radijo žiniomis, įvairiai spėlioja, daro savo išvadas!

— Priims, nepriims, — tai nuolatiniai spėliojimų žodžiai, iš lūpų į lūpas sklystą po visą kraštą.

— Lietuva ultimatumo nepriims! Lenkams nenusileis!

Ieškos kitų valstybių teisingo užtarimo bei realios paramos. — isikarsčiavę aiškino jautresnieji jaunuoliai.

— Jei nepriims, gali kilti karas! Jus mobilizuos ir tokiu būdu, jūs, būdami gerais lietuvišiais patriotais, privalėsite kariauti prieš Nepr. Lietuvą. — norėdamas patirti jų nuomonę, mečiau jiems panašius kelis sakinelius.

— Nė velnio! Neisime į lenkų kariuomenę! Eisim partizanauti! Atsiras padėjėjų ir iš užpakalio pasvilinsim gobšiai išskėstus erelio sparnus!

— Aš ir du sūnus, tai trys! Trise galėsime gerai susisukti. Dar aš pats ne vienam ereliui galėsiu nusukti sprandą. Po to, galėsiu ir aš ramiai užmerkti akis, atlikęs šio krašto ir tėvynės gerovei darbą, — susijaudinęs per 60 m. kalbėjo P.Š.

— Ar ne laikas ruoštis į mišką, — teiraudavosi patikimieji kaimo berneliai, puikūs patriotai.

Kai ultimatus buvo priimtas, tai lietuviškojo kaimo žmonės ir vėl prislėgė sunki it laidotuvių nevilties skraistė. Ir vėl užgeso iš lenkų okupacijos greito išsilaisvinimo vilties žvaigždė! Kraštą vėl užgulė tamsi nevilties naktis.

Reikia manyti, kad ne tik Vosiūnų apylinkėje, bet ir visame Vilniaus krašte viešpatavo panašaus pobūdžio nuotaikos to neramaus ultimatumo laikotarpiu.

5) Truputį apie Vosiūnų bažnyčią!

Tautinės minties išlaikymo ir puoselėjimo nepalaužiamąją armiją buvo lietuviškojo kaimo žmonės, su kuriais buvo taip miela, malonu ir net labai patrauklu dirbti. Juk Vilniaus krašto žymesnieji visuomenininkai už savo pečių turėjo moralinę ir savotišką fizinę atramą žaliajame kaimė, kurian tik reikėdavo mest kokią nors mintį, kokią nors idėją, tai žiūrėk, jie jau ir vykdė, nesigailėdami nei laiko, nei savo jėgų, o kartais ir materialinių išlaidų.

Lenkų okupacijos metu visą laiką vyko kovos dėl gimtosios kalbos išlaikymo mūsų bažnyčiose. Bene būdingiausiu šios kovos pavyzdžiu yra Vosiūnų (J. Cicėnas šį pavadinimą rašo "Vasiūnų" — 87 psl. ir kitur. Bet palyginus šios tarmės ir bendrinės mūsų kalbos dėsnius, privalome rašyti "Vosiūnai"!) parapijos bažnyčia, apie kurią autorius nepaminėjo, atseit, plačiau neapibūdino. Vosiūnų parapijos bažnyčios atsiradimas mums lietuviams savotiškai romantiškas, o kartu yra ilgą amžių mūsų kaimo žmonių kovos dėl gimtosios kalbos lietuviškose parapijose paminklu, kurį pasistatė Vosiūnų, Margių, Lekišės, Karaličios, Piemenų, Laziukų, Pivorų, Navikų, Kukučių, Dysnos ir kt. lietuviškųjų kaimų žmonės. Štai kaip tas visas įvyko. (B.d.)

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

didžiausias lituanistikos žinynas,
lietuvių kultūros paminklas.

Iš suprojektuotų 20 — 21 tomo dvylika jau išspausdinti, kiti rengiami. Redaktoriai visą LE ruošimo darbą pagal atskiras raides pasiskirstė iki galo.
LENGVOS SĄLYGOS: įmokėjusiems bent už vieną tomą, visi išėjusieji tomą siunčiami iš karto. Likusios sumos mokėjimas išdėstomas užsisakiusiam priimtinomis dalimis. Vieno tomo kaina J. A. V. \$7.75, visur kitur \$8.00.

Užsakymai siųstini šiuo adresu:

J. Kapočius, Lietuvių Enciklopedija

265 C. STREET, SO. BOSTON 27, MASS.

PASKUBĖKITE—ATSARGOS RIBOTOS!

Mes mokame Aukštą Dividendą

MIDLAND
Savings and Loan Association
4038 Archer Avenue Tel. LA3-6719
AUGUST SALDUKAS Prezidentas

PER 40 METŲ VISŲ LIETUVIŠKŲ KOLONIJŲ SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO BENDROVĖ
INSURED
UP TO \$10,000
FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF AMERICA

Paskubėkite išsiųsti giminėms ir draugams
siuntinį -- DOVANĄ VELYKOMS

Package Express & Travel Agency, Inc.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.

Tel.: INgersol 7-6465, INgersol 7-7272

(Licensed by USSR)

Siųsti galima tik naujus daiktus; (medžiagas, drabužius, maisto produktus, vaistus, siuvas masinas, akordeonus ir t. t.).

Siuntinių pristatymas garantuotas, o taip pat gavėjo parašu. Visos išlaidos įskaitant muitą apmokama firmos kontoroje. Kiekvienas siuntinys apdraustas.

Siuntiniai adresatams pristatomi laike 2 mėnesių, oro paštu laike 8—10 dienų.

Klijentų patogumui firmos įstaigose yra didelis pasirinkimas ir įvairių rūšių prekių prieinamomis kainomis.

Firma atidaryta kasdien, o taip pat sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro.

Newarko įstaiga sekmadieniais uždaryta.

MŪSŲ SKYRIAI:

78 Second Avenue
NEW YORK 3, N. Y.
OREgon 4-1540

312 Market Street
NEWARK, N. J.
MITchel 2-2452

651 Albany Avenue
HARTFORD, CONN.
CHapel 7-5164

11601 Jos Campau Ave.
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0298

121 S. Vermont St.
LOS ANGELES, CAL.
DUNkirk 5-6550

832 N. 7th Street
Philadelphia 23, Pa.
WALnut 3-1747

3741 W. 26th STREET, CHICAGO 23, ILLINOIS

CRawford 7-2126

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

su iš anksto apmokėtu maitu ir 100% garantuoti

NAUJI DAIKTAI, MEDŽIAGOS,
ODA, VAISTAI, MAISTO PRODUKTAI

Geriausioji rekomendacija mums, tai
daugelis tūkstančių klientų visame
Jungt. Amerikos Valstybių krašte

**CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.**

220 So. State Street, Chicago 4, Ill.

Ar esate matę mūsų puikų medžiagų (vilno-
nių, sintetinių, medvilninių), odų, skepetačių,
kojinių, etc., pasirinkimą?

Mūsų firma
turi savo
atskira
sutartį su
Inturistu
Maskvoje
nuo
1947 m.

Nemokamai vieta mūsų
klientų automobiliams
pastatyti.
Telefonas:
WAbash 2-9354
Reikalaukite naujų
katalogų.

Mes išsiun-
čiame Jūsų
siuntinius
tiesiai iš
Chicagos ir
pristatome
kiek tik ga-
lima greičiau.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

25 metų rajoninio meno sukaktis

Išgalėjus Amerikoje didžiajai ekonominei krizei 1932 metais ir užsitęsusiai ilgsnį laiką, JAV menininkai pasuko nauja kryptimi. Jie mažiau tesidomėjo užsienio meno kultūra, ieškojo savo kūrybai medžiagos namie, kad stipriau pabrėžti Amerikos gyvenimo būdą, ypač tų laikų skurdą. Rooseveltto laikais buvo išleistas darbo projektas, žinomas kaip WPA. Tuo projektu pasinaudojo ir dailininkai, gaudami iš valdžios darbo ir pašalpas, bet valdžiai jie turėjo gaminti meno kūrinius, atseit, per du mėnesius laiko turėjo įteikti valdžios meno projekto administracijai vieną kūrinį. Tema buvo laisvai pasirenkama, tiktai reikėjo žiūrėti, kad kūrinys būtų charakteringas to laiko gyvenimui. Dailininkai, vietoje sekti kosmopolitinio meno raidą, pasuko į provinciją. Iowos ūkininko daržinė buvo taip aktuali tema, kaip Italijos renesanso laikais buvo aktuali Madonna. Jie piešė žmones gatvėse, prie darbo, (jeigu dar kas galėjo dirbti, kai visur fabrikai buvo uždaryti).

Meno muziejai ir privačios galerijos rodė valdžiai suvežtus WPA projekto meno kūrinius. Mokyklos buvo perpildytos gausiu rajoninio meno derliumi. Valdžia neneigė ir modernaus meno, bet daugiausia atsižvelgė į realistinę, santuriųjų srovės dailininkų kūrybą. Buvo ir tokių atvejų, kad komisija daug įteiktų darbų - nepriėmė. Vis dėlto tas laikotarpis davė ir gerų vaisių. Žmonės turėjo progos pamatyti savo krašto provinciją pavaizduotą mene su visom tradicijom ir realiu gyvenimu. Šis laikotarpis iškėlė daug tipingų krašto žmonių bruožų.

Žymiausias ūkio gyvenimo vaizduotojas buvo Kansas valstybėje John S. Curry. Kiti garsūs dailininkai Viduriniuose Vakaruose buvo Grant Wood (Iowa) ir Thomas Benton (Missouri). Benton ir kiti iš valdžios gavo didelius užsakymus sieninei tapybai. Benton pasižymėjo sukurdamas baisaus tornado vaizdą, Grant Wood — "Amerikos gotiką" ir "Revoliucijos dukteris".

Ne visi Amerikos dailininkai buvo rajonų atstovai. Ne visas Am. rajoninis menas buvo geras. John Marin, Ivan Albright, Max Weber buvo individualistai. Jie išėjo prieš rajoninius tapytojus. Vis dėlto dailininkai dirbo savo srity, kad ir mažą atlyginimą gaudami. Daugelis jų pasijuto dirbą visuomenei ir buvo patenkinti. Bet ekonominei krizei praėjus, valdiška parama

buvo nutraukta ne tik dailininkams, bet ir kitų sričių menininkams bei eiliniams darbininkams. "Amerikos vaizdų" platinio meno laikotarpis po 25 metų kaip ir užmirštas, bet jis paliko šio krašto istorijoj savo epochos stiprų bruožą. Dalis tų laikų geresnių kūrinių pateko į muziejus ar valdžios įstaigas, o kitus pardavė privatiems meno kolekcionieriams.

Valdžios projektas dailininkams negalėjo neatsiliepti į reklamą. Didelės bendrovės, kaip Dean pieno bendrovė, Hallmark sveikinimo kortelių leidykla ir kitos savo reklamai pradėjo pirkti arba konkurso keliu įsigyti dailininkų kūrinius. Dean bendrovė ir šiandien skelbia savo reklamai konkursus pieno skelbimams, kuriuos reprodukuoja pilnomis spalvomis.

Be gaunamo atlyginimo dailininkai gaudavo nemokamai modelius, medžiagą papigintom kainom iš valdžios gautais palūdiėjimais, kad jis dirba valdžiai. Buvo ir lietuvių dailininkų, kurie dirbo valdžiai.

DAIL. V. K. JONYNO PARODA

Jau buvo paskelbta, kad dail. V. K. Jonyno meno paroda bus atidaryta kovo 15 d. Dėl susidėjusių kliūčių ir susikaupusių didelių parengimų, jų tarpe "Fausto" operos spektaklių, paroda atidėta iki balandžio mėn. 19 d. Dail. Jonyno sukaktuvinė paroda bus Čiurlionio Galerijoje ir tęsis dvi savaites.

NAUJAS MUZIEJUS

Pereitą savaitę Clevelande buvo atidarytas meno muziejus, kainavęs \$9,000,000. Šį muziejų pastatė Leonard C. Hanna, Jr. Naujasis pastatas daugiau kaip du kart didesnis už senąjį muziejų. Be specialių parodų bus 19-to amžiaus prancūzų menas ir Rytų meno kolekcijos. Be to, bus 80,000 tomų knygynas ir skaitykla.

WINSTON CHURCHILL METROPOLITAN MUZIEJUS

New Yorko Metropolitan meno muziejus surengė buvusio britų ministerio pirmininko Winston Churchillio tapybos parodą.

Churchill ne tik geras politikas, bet ir piešėjas - tapytojas. Savo laisvalaikį atostogas arba kelionių progas panaudojo tapybai. Kritikai apie Churchillio tapybą atsiliepia nevienodai. Vieni pripažįsta, kad Churchill esąs geresnis negu daugelis profesionalų dailininkų; kiti daro priekaištų Metropolitan muziejui, kad jis surengė parodą mėgėjui. Churchill nelaiko savęs dailininku. Jis turi malonumo

A. RUKŠTELĖ

"Pilka diena Lietuvoje"

piešdamas gamtovaizdžius. Jo tapyba artima impresionizmui, tiksliau, poimpresionistinei epochai.

—Dail. A. Rūkštelės paroda Clevelande susilaukė didelio pasisekimo. Paroda yra Lietuvių Salėje, pačiame lietuvių centre. Dailininkas turi išstatęs 51 kūrinį, daugiausia gamtovaizdžių, kurie primena Lietuvą. Paroda gausiai lankoma.

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Leidimai — Pilna apdrauda

ZEMA KAINA

R. ŠERENAS

2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-6063

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

PARDUODAM SU DIDELEMIS NUOLAIMOMIS

VYRAMS, MOTERIMS IR VAIKAMS APRĖDALUS

Vyrams spalvotos kojinės	25c. pora
Vyrams flaneliniai marškiniai	\$1.49
Vyrams išeiginiai marškiniai	\$2.95
Vyrams darbinės kelnės	\$2.69
Moterims Nylon kojinės	59c. pr.
Moterims šilkinės skepetaitės	49c.
Moterims japoniškos vilnonės skepetaitės	\$1.89
Kaldrų užvalkalai (Čekolai)	\$3.98
Kartuno medžiaga dėl suknelių	25c. yd.
Šilkinė medžiaga dėl suknelių	98c. yd.
Lovoms paklodės, baltos, 81x99	\$1.49

Taipogi turime dėl siuntinių į Lietuvą storų vilnonių megztinių, apatinių ir kitokių reikmenų.

Kviečiame atsilankyti! Esame tikri, kad busite patenkinti mūsų kainomis ir patarnavimu.

JOSEPH'S DRY GOODS STORE

3218 So. Halsted Street

MOVING

APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS

IS TOLI IR ARTI

*Nauji dideli trokai - Naujaisi kraustymo įrankiai
Ilgu metų patyrimas - Pigūs ir sąžiningas patarnavimas*

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. WAlbrook 5-9209

Naujas tepalas ir tabletės teikia naujos vilties kenčiantiems nuo reumatizmo ir artrito

The Star Pharmacal kompanijos, Chicago, chemikas pagamino naują tepalą ir tablečių. Ši nauja kombinacija, žinoma vardais AMERPOL RUB ir AMERPOL TABLET, pripažinta labiausiai efektyvia, malšinanti skausmus, kuriuos paprastai sukelia reumatizmas ir artritas. Patariamasis sekantis paprastas vartojimo būdas: 1) Rub, užteptas ant skaudamos vietos, beveik momentaliai palengvina skausmą; 2) Amerpol tabletės, imamos po 2 su stiklu šilto vandens 3 kartus per dieną po valgio, teikia pastovesnį tų pačių skausmų palengvinimą ilgesniam laikui.

Ši nauja pasitvirtinusi kombinacija buvo išrasta paraudusiems, uždegimą turintiems sąnariams gydyti, patinimui sumažinti ir nutirpusių raumenų skausmui numalšinti nuostabiai greit ir su nuostabiais rezultatais.

MOKSLO ŽINIOS

Jau vartojamos sintetinės arterijos

Dr. Michael E. DeBakey, Baylor universiteto medicinos mokyklos Houstone gydytojas, pranešė, kad dirbtiniai (iš dacron valaknos nupinti) sintetiniai vamzdeliai jau sėkmingai vartojami pakeisti sugedusias arterijas žmogaus kūne. Vadinami "dacron vamzdeliai" pereinamais metais buvo pavartoti daugiau kaip 400 atvejais su tokiu pasisekimu, kad nuo šiol visai nebevertami iš donorių gaunami tos pat rūšies kūno audinių lopai. Sintetiniais vamzdeliais sugedusių aortų ir kitų netikusių arterijų pakeitimas buvęs tiek patenkinantis, kad iš 100 operacijų paskutiniu metu bimirė tik 2, kai tokias operacijas tik pradėjus mirė 20 iš šimto.

Taip pat pranešamos geros žinios kepenimis sergantiems. Dr. Arthur H. Blakemore iš Columbia universiteto gydytojų kolegijos New Yorke sakė, jog kepenų cirozės nebėra fatališka liga ir kad jau išrastos moderniškos priemonės padėti kepenims pačioms savo trūkumus pašalinti virškinimo ir detoksikacijos procesu. Gydymas apima ilgalaikį poilsį, proteinais turtingą maistą ir toksinų iš kūno pašalinimą. Tam tikslui plačiai vartojami antibiotikai.

Tikisi išrasti skiepus nuo vėžio

Veteranų administracija Washingtone pranešė, kad yra daromi tyrimai, kurie duoda viltį, jog gali būti išrasti skiepai prieš vėžį, kaip yra tokie išrasti prieš polio ir kitas ligas. Dr. Russel H. Wilson, tyrinėtojas McKinney ligoninėje, Texas, sako, jog tyrimai parodė, kad kūnas turi natūralius apsigynimo mechanizmus prieš vėžį, kaip prieš visokias ligas, ir kad vėžio ląstelių produktai gali paskatinti kūną pasigaminti substancijas, arba antibiotikus, kurie keliaudami krauju takais pulsi ir naikinti vėžio ląsteles. Visi, kas reikalinga, yra rasti skiepus, kurie tokį kūno apsigynimą paskatintų. Tyrinėtojai dirba dviem būdais: augindami ir tirdami vėžio apstėtų audinių kultūras stiklo vamzdeliuose ir darydami bandymus su savanoriais vėžio ligoniais.

Dr. Wilson netiki, kad būtų galima išrasti vieną bendrą vakciną visų rūšių vėžiui, bet jis tiki, kad bus galima išrasti keletą tokių vakcinų (skiepų) bent prieš kai kurias vėžio rūšis.

Mirusio dovana suteikė dviem regėjimą

Prieš mirdamas vėžio liga kunigas Don Carlo Gnocchi Italijoje užrašė savo akių lukštelius (cornea) Italijos aklinių institutui. Tai buvo prieš dvejus metus. Doktorai parinko du jaunos akluosius, mergaitę Amabile Batistello, 18 metų, ir berniuką Silvio Cola-

grande, 11 metų. Operacija buvo padaryta 1956 m. vasario mėnesį. Dabar, po 2 metų, Amabile pareiškė: "Mano gimimo metrika rodo, kad aš esu 20 metų amžiaus, bet aš jaučiuosi gimusi tik prieš dvejus metus", nuo tos dienos, kai atgavo regėjimą. Silvio jos žodžius patvirtino. Operaciją darė garsus italų akių specialistas Dr. Caesari Galuzzi, Milano Ophtalmijos Institute. Mergaitė buvo apakusi tebebūdama 2 mėnesių amžiaus ir per 18 metų nebuvo pasaulio mačiusi. Berniukas buvo akis išsiplikinęs dar 4 metus eidamas. "Didžiausia gėrybė pasauly yra būti normaliu", pareiškė Amabile ir sakosi, labiausiai mėgstanti stebėti žmones, įsimaišydama jų minioje. Ji yra gabi muzikos studentė ir tebebūdama akla išmoko keletą kalbų. Berniukas taip pat yra gabus muzikoje ir sakosi noris būti

antruoju Arturo Toscanini. Jo didžiausias malonumas buvo, kai pirmą kartą po praregėjimo nuvyko į Milano karnivalą ir pamatė "tiek daug laimingų žmonių".

— **LOKS ŠVENTASIS SU AODE**
— **Atsakymą rasite MŪSŲ KNYGOJE Gaurama NAUJIENOS** — tik už \$1.00.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Iš Stoties W. G. E. S.

1390 kilocycles

Kas dieną: pirmadienį iki šeštadienio nuo 8:30 iki 9:15 ryte, ir kar pirmadienį nuo 7 iki 8 vakaro.

Sekmadienį iš radio stoties WOPA, 1490 kil. ir FM 102.3 MC. 8:30 iki 9:30 ryte.

Tel.: HEmlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

Skaitykite Linksmą Mėnesinį Laikraštį VĖPLA

Karikatūros, šaržai, anekdotai, feljetonai ir įvairūs humoras
Metinė prenumerata tik \$1.50.

Adresas: VĖPLA, 854—39th Avenue
Ville Lasalle, Montreal, Q. Canada

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų) mokesčių blankas.
- Paruošia algų lapus • Atlieka knygvedybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue).
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

Valandos: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, šeštad. ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakaro. 20 M. PATYRIMAS; ŽEMOS KAINOS.

LICENSED SALESMAN — padeda pirkti ir parduoti Real Estate.
Parūpina visokius draudimus — "insurance"

Kaip GENERAL CONTRACTOR — taiso, remontuoja biiznių patalpas bei senus namus, stato naujus namus ir ofisus, perdirba krautuvinių priekius, dengia stogus, tinkuoja ir atlieka visokius mūrinių, medžio ir kanalizacijos "plumbing" darbus. Plytelės grindims, sienoms. Taisome elektrą.

PRAŠOMA TELEFONUOTI DĖL APSKAIČIAVIMŲ.

Prof. Vaclovo Biržiškos

SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

Pirmajame tome yra 208 puslapiai, o antrajame 226 pusl.
Abu tomai minkštuose viršeliuose parduodami už \$4.00,
o kietuose viršeliuose už \$6.00.

Abi knygas gausite, jei pinigus pasiųsite tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago 8, Illinois

Siunčiame įvairius dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus. Siunčiame maistą, vaistus, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, įvairius laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

Kainos prieinamos, pasiuntimas pigiausias.

AMERLIT SUPPLIES CO.

(GIFT PARCEL SERVICE)

2221 W. CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedejas

AMERIKOS ŽMONES PAGARSEJE PRASTAIS DANTIMIS,

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvusius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsisaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Gustainis savo naujojoje knygoje.

DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petru Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusiu įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiųsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.

PADĖKITE

savo mylimiesiems
Lietuvoje pinigais!

Speciali kaina 10 rublių už \$1.00.
Daugiausia \$50. Užmokestis \$5.00
už bet kurią sumą nuo \$10 iki \$50.

- PRISTATOMA PER 2 SAV.
- PILNAI GARANTUOTA
- KVITAS PARŪPINAMAS

GRAMERCY

744 Broad St. (Room 925),

NEWARK, N. J.

Licensed by Dept. Banking and Insurance and bonded with \$20,000 — jūsų apsaugai.

BŪKITE TIKRI,

kad jūsų dovanojami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Ukrainą ar Sovietų Sąjungos dalis

YRA 100%

APDRAUSTI

Siųsdami savo paketus, būkite tikri, kad jus siunčiate juos per autorizuotą firmą ir reikalaukite apdraudos įrodymų.

Jūsų pačių interese turėti reikalus su patikima bendrove, kuri yra biznyje daugiau, kaip 25 metų. Mes didžiuojamės savo mandagiu, asmeniiniu, atidžiu ir greitu patarnavimu.

Gautus paštus siuntinius mes pakvituojame ir pasiunčiame sąskaitas per 24 valandas.

Atsilankykite į bet kuri mūsų skyrių ir pareikalaukite Vedejo parodyti jums paliudytą kopiją apdraudos poliso nuorašą nuo DURŲ IKI DURŲ. Reikalaukite mūsų puikių katalogų.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street,

Philadelphia 6, Pa.

Walnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.

Telephone: LYceum 5-0900

390 West Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Telephone: Andrew 8-8764

39 Raymond Plaza, West
NEWARK 3, NEW JERSEY

Telephone: Mitchell 2-5334

4102 Archer Avenue
CHICAGO 32, ILLINOIS

Telef.: FRontier 6-6399

6446 Michigan Avenue
DETROIT 10, MICHIGAN

Telephone: TASHmore 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior Ave. & 71st St.

CLEVELAND 3, OHIO

Telephone: UTah 1-0807

683 Hudson Avenue
ROCHESTER, N. Y.

Telephone: BAKER 5-5723

Prof. Dr. med. Jurgis Žilinskas

Jurgis Žilinskas gimė 1885 m. balandžio 23 d. per Jurgines, todėl ir buvo pakrikštytas atsineštiniu Jurgio vardu. Tėvai buvo ūkininkai, turėjo 35 ha. žemės Januškoniu kaimė, Baisogalos val., šiaulių ap. Be ūkininkavimo, tėvas dar buvo artimiausio miško eiguliu. Šeimoj augo 6 vaikai: trys broliai ir trys seserys.

Tėvui mirus, Jurgis turėjo tik 7 metus. Tolimesnis vaikų auginimas ir auklėjimas buvo motinos rankose. Motina buvo labai darbšti, religinga moteris. Turėjo du brolius kunigus, tad ir nenuostabu, kad jos didžiausias troškimas buvo savo jauniausią sūnų Jurgį išleisti į kunigus. Jurgiui mokslą teko pradėti su vadinamuoju daraktorium artimiausioj dvarininko šeimoj, nes tais laikais nebuvo artijos mokyklos. Pasiruošęs privačiai, stojo į Liepojos gimnaziją. Mokslas sunkiai davėsi, ypač rusų kalba.

Baigęs 4 klases, pildydamas motinos norą, išvažiavo į Kauno kunigų seminariją, kur gerai išlaikė egzaminus ir pradėjo mokslą. Neilgai tačiau jam teko ten mokytis. Kartą jis labai vykusiai nupiešė nemėgiamo inspektoriaus, lenko kunigo, karikatūrą. Tardant auklėtinius paaikškėjo karikatūros autorius lietuvis, ir už tai buvo pašalintas iš seminarijos. Motinai buvo didelis smūgis. Jurgis ją permaldavo ir jinai leido jam baigti 8 klases. Nesmagu buvo grįžti į tą pačią Liepojos gimnaziją, todėl jis pasirinko Arensburgą ant Ezelio salos Estijoje; gimnaziją baigė 1906 metais.

Medicinos mokslus studijavo Dorpato universitete ir baigė 1912 m., gavęs diplomą su pagyrimu (cum laude).

Mėgiamiausia medicinos sritis buvo chirurgija. Nuo 1910 m., dar būdamas studentu, dirbo un-to chirurginėj klinikoje kaip subasistentas. Gavęs diplomą, buvo paliktas asistentu. Tose pareigose išdirbo iki 1913 m.

Nuo 1914 iki 1917 m., t. y. I-jo Pasaul. karo metu, tarnavo Rusijos Raudonojo Kryžiaus organizacijoje. Buvo paskirtas Vilniaus-šiaulių ruožo sanitarinio traukinio viršininku ir chirurgu. Vokiečiams užėmus Lietuvą, jo dalinys buvo perkeltas į Minską. 1916 m. pabaigoj, dar karui tebevykstant, Dorpatu un-tas pakvietė grįžti į chirurginę kliniką, kurioj dirbo iki užviespatavo bolševikai.

Sugrįžęs į Lietuvą apsigyveno šiauliuose, pradėjo verstis gydytojo praktika. Paskui persikėlė į Kauną. Nuo 1919 iki 1922 m. buvo Karo Ligoninės chirurgu ir Aukštųjų Kursų chirurgijos lektorium.

Jurgis Žilinskas buvo vienas iš steigėjų Kaune Lietuvos Universiteto medicinos fakulteto.

Nuo 1922 iki 1940 m. buvo Vytauto Didžiojo un-to medicinos fakulteto anatomijos in-

stituto vedėjas ir sisteminės bei topografinės anatomijos profesorius.

Prof. Žilinskas yra parašęs mokslo darbų iš anatomijos ir antropologijos srities: Lietuvių kaukolės dėžė; Akmens periodo žmogus Žemaitijoje ir Suvalkijoje; Lietuvių rasinė kilmė; Lietuvių protėviai ir k. Jis buvo judrus ir aktyvus visuomenininkas. Priklausė daugeliui organizacijų, buvo ilgametis atsargos karininkų pirmininkas, savanoris-kūrėjas, Kauno miesto savivaldybės narys.

Mokslo ir organizacijos reikalais važinėjo į Vakarų Europos universitetus: Berlyną, Miuncheną, Vieną, Prahą. Užėmus bolševikams Lietuvą, prasidėjo persekiojimai ir atsiskaitymai už tariamus nusikaltimus liaudžiai. Naujos dvasios un-to vadovybė perkėlė profesorį į Vilnių, o po to greitai ir visai atleido iš pareigų. Pasikeitus okupantui, t. y. užėmus vokiečiams Lietuvą, jis buvo grąžintas į Vilniaus un-tą. Darbas tada buvo sunkus ir teko skaitytis su tvarka ir reikalavimais naujų šeiminių. Politiniai ir kariniai įvykiai galutinai suardė valstybinį gyvenimą, panaikino Lietuvos nepriklausomybę.

Artėjant antrai bolševikų okupacijai 1944 m., prof. Žilinskas, kaip ir nemaža dalis lietuvių, buvo priverstas pasitraukti iš savo gimtojo krašto ir ieškoti prieglaudos svetur, Vokietijoje. Su juo kartu išvyko jo žmona bei dvi našlaitės, kurias adoptavo (t. y. priėmė į šeimą kaip savo vaikus), ir vėliau atsivežė į JAV. Karo metu tom našlaitėm (abi buvo žydaitės) dėl rasinio skirtumo grėsė didelis pavojus nuo vokiečių nacių, kurie masiniai naikino žydus.

Tremty Vokietijojej prof. Žilinskas dirbo kaip gydytojas Maisene prie Dresdeno, aptarnaudamas mediciniškai darbininkų stovyklą.

Su pirmuoju DP laivu atvyko į JAV, kur turėjo dukrą Vitą Vileišienę, Dr. Petro Vileišio žmoną. Atvažiavęs apsigyveno netoli Waterbury, Conn., pas Vileišius. Dėl savo sveikatos, amžiaus, nemokėdamas anglų kalbos, nenorėjo atsiskirti nuo šeimos ir ieškot darbo savo profesijoje. Išgyveno kelis metus pas Vileišius, augindamas anūkus, sodindamas gėles ir daržoves. Nors sveikata šlubavo, bet gyvai dalyvavo Waterbury lietuvių gyvenime. Buvo Liet. Tautinės Sąjungos Waterbury Skyriaus garbės narys, Karių Ramovės narys, L. Bendruomenės narys ir vicepirmininkas. Dažnai jį buvo galima sutikti vaidinimuose, koncertuose, posėdžiuose ir t. t. Sakydavo, kad reikia palaikyti tuos parengimus, nesvarbu kokios pakraipos rengėjai, bet svarbu, kad dirba lietuvišką kultūrinį darbą.

1957 m. kovo 15 d. po ilgos

Literatūros naujienos

Kas laimės Rašytojų Draugijos premiją,

Mariaus Katiliškio romanas "Miškais ateina ruduo" ar Gražinos Tulauskaitės poezija "Rugsėjo žvaigždės", turi paaikškėti kitą sekmadienį. Abi šias knygas išleido *Terra*, ir juokiamasi, kad ši leidykla jau premiją nelaimėti negali. Premija bus įteikta kovo 30 d. Jaunimo Namuose, ir ta proga *Terra*, susitarusi su Rašytojų Draugija, ruošia didelį literatūros vakarą, į kurį sukviestos žymiausios mūsų literatūros jėgos iš viso kontinento.

Kristaliniame karste,

naujausia Jono Aisčio poezijos knyga, jau gaunama ir Čikagoje. Šiame nedideliame 48 psl. rinkinyje telpa patvs naujausieji Jono Aisčio poezijos

ir sunkios ligos persiskyrė su šiuo pasauliu. Palaidotas kovo 18 d. Waterbury, Kalvarijos kapuose. Waterbury lietuviai pagerbė savo mirusį bendruomenės nari, gausiai atsilankydami į šermenis, apdovanodami gėlėmis ir palydėdami į amžino poilsio vietą. Atsisveikinimo žodžius tarė Myk. Gureckas, Č. Bogušas, J. Valaitis, A. Saulaitis. New Yorko Lietuvių Gvdvtojų Drauga pareiškė užuojautą per laikraščius "Vienybė" ir "Darbininką" jo žmonai ir dukrai Dr. Vitai Žilinskaitei-Vileišienei su šeima, o vieton gėlių prie karsto paskyrė \$25.00 Brooklyno Lituanistikos mokyklai.

Prof. Žilinskas paliko šeimą: jo žmona Ksavera Žilinskienė buvo Lietuvoj dantų gydytoja; jo duktė Dr. Vita, pagal vyrą Vileišienę, dirba Waterbury ligoninėj ir verčiasi gydytojo praktika, augina du vaikus (sūnų ir dukrą). Išminėtų įvaikintų augintinių viena išteikėjo ir augina šeimą, o kita tarnauja. Iš giminių dar lieka paminėti inž. Justą Buivį, prof. Žilinsko sesers sūnų, kurs gyvena su šeima Baltimore, Md.

Prieš keletą metų New Yorko Lietuvių Gydytojų Draugija išrinko prof. Jurgį Žilinską savo garbės nariu už nuopelnus Lietuvos medicinai. Įteikiant garbės nario pažymėjimą prof. Žilinskas buvo prašytas ir paragintas parašyti savo atsiminimus, ypač iš gydytojo praktikos ir profesoriavimo laikų. Suspaustas ligos jis nesuskubo užbaigt savo atsiminimų rašymą, kurie būtų svarbūs Lietuvos medicinos istorijai. Jo šeima — p. Žilinskienė ir duktė, abi gydytojos, buvo prašytos paruošt ir išleisti jų vyro ir tėvo atsiminimus.

Pagal velionio šeimos pateiktus duomenis spaudai paruošė Dr. V. Tercijonas

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 15, 1958

kūriniai, kurių tik vienas kitas buvo paskelbti periodikoj. Knyga išleista gražiai, švariai, skoningai, be pretenzijų. Poezijos mylėtojai šią knygą galės įsigyti kovo 30 d. literatūros vakare ir ten pat gauti autoriaus autografą.

Naujos R. Spalio knygos

Anglijoj gyvenantis rašytojas R. Spalis atidavė leidyklon naujausiąjį novelių rinkinį, pavadintą "Didžiosios nuodėmės". Tai nedidelė knyga, talpinanti 11 novelių. Leidžia *Terra*, ir knyga išeis dar šią vasarą. Šiuo metu R. Spalis intensyviai dirba prie didelės apimties apysakos "Alma Mater", natūralaus "Gatvės berniuko nuotykių" ir "Ant ribos" tęsinio, vaizduojančio Lietuvos studentijos gyvenimą ir problemas. "Alma Mater" leidžia taip pat *Terra*.

"Žemė dega" atgarsiai Suomijoje

Dienraštis "Abo Underrat-telser", Suomijos švedų partijos organas vasario 16 d. proga paskelbė platų straipsnį apie Jurgio Savickio memuarinį veikalą "Žemė dega", prieš porą metų išleistą Terros ir atžymėtą Rašytojų Draugijos literatūros premija 1956. Straipsnis pavadintas "Lietuvių rašytojas, diplomatas ir daržas" (En litauisk diktardiplomat och hans ortagard), jame primenamas pats autorius, kaip rašytojas, diplomatas ir žmogus ir gražiai įvertinama pati paskutinioji jo knyga, "Žemė dega", suomio recenzento nuomone, kaip vienas gražiausių šio žanro veikalų Europos literatūroje. Pirmąjį "Žemė dega" tomą autorius kažkokiais keliais gavo per švedją, o antrąjį patį išgijo leidykloje.

Jurgis Jankus,

žymusis mūsų beletristas, premijuotų knygų "Namas geroj gatvėj", "Naktis ant morų", romano "Paklyde paukščiai" ir kt. autorius, dalyvauja Terros ir Rašytojų Draugijos rengiamame literatūros vakare, įvykstančiame kovo 30 d. Jaunimo Namuose. Rašytojas atskrenda iš Rochesterio lėktuvu, Čikagoje užtruks porą dienų.

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

STANKUS
Construction Co.
Atlieka statybos planavimo darbus
gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš
300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas
PProspect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

Garsini

1958